

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Řecká krize a její vliv na eurozónu

Autor: Nikolaos Iliadis

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni
Právnická fakulta
Katedra správního práva
Studijní program: Právo a právní věda

DIPLOMOVÁ PRÁCE
Řecká krize a její vliv na eurozónu

Autor: Nikolaos Iliadis

Vedoucí diplomové práce: Ing. Mgr. Dana Bárková, Ph.D.

Plzeň 2012

Místo tohoto listu bude vložen originál zadání diplomové práce

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne

.....

Nikolaos Iliadis

Poděkování:

Tímto bych chtěl poděkovat Ing. Mgr. Daně Bárkové, Ph.D. za její velice vstřícný přístup a za cenné rady a připomínky při zpracovávání této diplomové práce.

Obsah:

1. Úvod.....	8
2. Vymezení zkoumané problematiky.....	10
3. Právo hospodářské a měnové unie	12
3.1 Evroské měnové právo.....	13
3.1.1 Právní úprava Evropského měnového práva.....	13
3.1.1.1 Primární prameny evropského měnového práva.....	13
3.1.1.2 Sekundární prameny evropského měnového práva.....	14
3.1.2 Právní úprava měnových konvergenčních kritérií pro vstup do eurozóny.....	15
I. Podmínky plnění míry inflace.....	15
II. Podmínky plnění kritéria dodržování normálního fluktuačního rozpětí směnných kursů.....	15
III. Podmínky plnění kritéria výnosů z dlouhodobých úrokových sazeb.....	15
IV. Kritérium stavu veřejných financí.....	16
3.1.3. Společná měnová politika prováděná ECB	16
3.2. Přenášení hospodářských pravomocí.....	18
3.3 Koordinovaná hospodářská politika.....	19
3.3.1 Právní úprava hospodářské politiky podle primárního práva EU.....	19
I. Regulace schodku veřejných financí.....	23
II. Regulace veřejného zadlužení.....	23
3.3.2 Právní úprava hospodářské politiky podle sekundárního práva EU.....	25
3.3.2.1 Pakt o stabilitě a růstu.....	26
3.3.2.2 Nařízení Rady č. 1175/2011.....	27
3.3.2.3 Nařízení Rady č. 1177/2011.....	32
3.3.2.4 Nařízení Rady č. 1176/2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy.....	33
3.3.2.5 Nařízení Rady č. 1174/2011 o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně	34
4. Řecko.....	36
4.1 Vstup Řecka do EU.....	36
4.2 Vstup Řecka do hospodářské a měnové unie.....	37
4.2.1 Řecký precedens	40
4.3 Příčiny krize v Řecku.....	41
4.3.1 Příčiny veřejného dluhu.....	41
4.3.2 Finanční krize v Řecku.....	41

4.4 Budoucnost Řecka.....	42
4.4.1 Odchod z eurozóny a návrat k původní měně	42
4.4.2 Záchrana Řecka v rámci eurozóny.....	43
5. Rozhodování evropských orgánů.....	44
5.1 Princip rozhodování.....	44
5.2 Způsoby rozhodování orgánů EU.....	44
6. Dopady na eurozónu.....	49
7. Možnosti řešení eurozóny pro budoucnost.....	51
7.1 Úplná hospodářská unie.....	51
7.2 Finanční pomoc ze záchranných fondů.....	52
7.3 Státní bankrot a odchod z eurozóny.....	52
8. Závěr.....	53
9. Resumé.....	56
10. Seznam použitých zkratk.....	58
11. Seznam použité literatury.....	59
12. Seznam příloh, tabulek a grafů.....	62

1. Úvod

Evropská unie se v současné době snaží vypořádat s problémy, ve kterých se nachází v souvislosti se zadlužeností některých států užívajících společnou měnu euro. Tato nelehká, ale zároveň velmi důležitá fáze vývoje, ve které se eurozóna, respektive celá Evropská unie ocitá, má a bude mít dopad na budoucí vývoj a směřování eurozóny, potažmo celé EU. Hospodářská a měnová unie a zvláště její část euro, lze považovat za dosud nejvyšší stádium evropské ekonomické integrace, které je charakterizované jednotnou měnovou politikou, jednotnou měnou a jednotnou centrální bankou a koordinací rozpočtových politik. V této souvislosti je nutné pozorovat vývoj právní úpravy hospodářské a měnové politiky nejen z dlouhodobého pohledu, ale také v souvislosti sledu událostí, které se odehrávají v Řecku, a které si vyžádaly změny právní úpravy hospodářské a měnové unie, která bude mít dopad i na ostatní státy eurozóny.

Evropa se potýká s problémem obrovské zadluženosti států a rozdílností jednotlivých hospodářství států a s tím souvisejícími dopady na jednotlivé ekonomiky po přijetí společné měny euro. Evropa se nepotýká jenom s problémem, zdali a jakým způsobem pomáhat zadluženým státům eurozóny, ale také především řešením situace do budoucna, tedy jak takovým případům předejít.

Eurozóna je již dnes ve velmi pokročilé fázi hospodářské integrace charakterizované jednotným trhem se společnou měnou a společnou měnovou a koordinovanou hospodářskou politikou. Právě tato dichotomie, kdy na jedné straně máme jednotnou monetární politiku, kterou provádí ECB pro všechny státy eurozóny, a na druhé straně fiskální politiky jednotlivých členů eurozóny, je dnes hlavním problémem Evropské unie pro další směřování eurozóny.

Je logické, že na situaci a její řešení pohlížejí jednotlivé zúčastněné země různě a jejich postoje na řešení situace se liší. Ekonomicky silnější země (např.: Německo a Francie), které se musejí podílet na záchraně ekonomicky problémových států jako je Řecko, logicky požadují, aby byla právní úprava změněna takovým způsobem, aby bylo možné plně kontrolovat, jaký je u těchto států přístup k vytváření a uskutečňování rozpočtových politik. Je zřejmé, jak velký vliv mají státy jako Německo nebo Francie na orgány Evropské unie. Jakým způsobem může být tato situace řešena v budoucnu? Návrhy na vznik Evropského ministra financí jsou už na světě.

Je možné, že je eurozóna schopna přežít pouze při hlubší integraci v podobě

stále větší koordinace hospodářské politiky jednotlivých zemí eurozóny? Nebo je pro její přežití jedinou možností, že některé z předlužených států opustí eurozónu?

V této diplomové práci zkoumáme především aktuální právní úpravu hospodářské a měnové politiky, především právní úpravu hospodářské politiky v rámci skupiny zemí platících eurem, dále vznik a vývoj krize v Řecku, tedy problémy Řecka s neúměrnými deficity státního rozpočtu a nadměrným veřejným dluhem státu, které přivádí Řecko do nepříjemné situace, kdy je jeho jedinou možností zavádění drastických úsporných opatření, kterými je nuceno krotit rozpočtové výdaje tak, aby bylo schopno plnit povinnosti vyplývající z právní úpravy Evropské unie a aby dostávalo záchranné finanční injekce, bez kterých by Řecko nebylo schopno plnit své závazky. Je ale současný problém v Řecku způsobený pouze jejich jednáním v souvislosti s nepravdivými údaji, které Řecko podalo? Nebo příčina hospodářských potíží spočívá také v jiném problému, např. zavedení jednotné měnové politiky bez ohledu na připravenost a koordinaci s fiskální politikou?

Další důležitou otázkou k prozkoumání je, jakým způsobem byla nastavena právní úprava hospodářské politiky pro vstup do eurozóny a jakým způsobem rozhodovaly evropské orgány u jednotlivých států při zavádění společné měny euro?

2. Vymezení zkoumané problematiky

V této práci zkoumáme problematiku právní úpravy hospodářské a měnové unie v souvislosti s hospodářskou krizí v Řecku. Především se zaměříme na aktuální právní úpravu hospodářské a měnové unie, tedy na výklad právních předpisů, které se problematikou hospodářské a měnové politiky eurozóny zabývají. V této souvislosti se zaměříme i na změny právní úpravy měnového a především hospodářského práva Evropské unie, která krize v Řecku nepřímo způsobila. V další části práce se zabýváme krizí v Řecku. Především se zaměříme na to, jaké příčiny mohla krize mít, dále nás ale budou zajímat i její dopady na další země eurozóny.

Základní předpoklad pro fungování eurozóny je koordinované a zodpovědné chování všech zúčastněných zemí. Aby mohla eurozóna úspěšně fungovat, je velmi důležité dodržování právních předpisů stanovených orgány EU všemi zúčastněnými zeměmi. Jedná se v první řadě o dodržování primárního práva, zejména Smlouvy o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy, Smlouvy o fungování Evropské unie a také protokolů k těmto smlouvám. Dle sekundárního práva se jedná především o dodržování Paktu stability a růstu, ve znění nařízení která původní Pakt pozměňují (zejména nová nařízení Rady č. 1175/2011 a nařízení rady 1177/2011). Tato nařízení musí dodržovat každý stát eurozóny.

Budeme se zabývat dopady krize v Řecku na ostatní státy eurozóny, tedy na změnu právní úpravy, která má vliv na všechny členy eurozóny v podobě právně vynutitelného chování států podle této úpravy.

Tím, že státy přijaly společnou měnu euro, se vzdali jednoho ze základního makroekonomického pilíře, který sloužil ke stabilizaci různých ekonomických výkyvů, monetární politiky. Měnová politika je od přijetí eura daným státem za svou vlastní měnu vykonávána ECB, která je nezávislým orgánem a vykonává měnovou politiku společnou a jednotnou pro všechny členy eurozóny.

Tímto také národní státy svěřily jednu ze svých pravomocí na Unii dle článku 1 Smlouvy o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy. Na oplátku měl být prospěch, který plyne z používání eura - stabilní a relativně silné měny. Každý stát, který se rozhodl, že vstoupí do eurozóny, musí před zavedením eura splnit hospodářská a měnová kritéria vyplývající z právních předpisů evropského měnového a hospodářského práva, tzv. konvergenční kritéria¹. Podmínky pro vstup

¹ kritéria ve 4 hlavních oblastech, kterými jsou cenová stabilita, stav veřejných financí, vývoj úrokové míry a stabilita měny. Blíže: Tomášek, M: Evropské měnové právo nebo Fiala, P., Pitrová,

do eurozóny i podmínky stanovující jakým způsobem se mají státy v rámci eurozóny chovat a jaká mají plnit hospodářská kritéria, jsou stanoveny v právních předpisech EU, jejichž dodržování je pro všechny státy eurozóny povinné a dle práva vynutitelné, a jejich nedodržení může být na základě práva postihnutelné. Přesto se dnes Evropa nachází v situaci, kdy mají některé státy eurozóny hospodářské problémy s celkovým zadlužením a stále častěji jsme svědky toho, že se tyto státy s těmito dluhy nedokážou samy vypořádat.

Diplomová práce je rozdělena na 3 hlavní části. V první části provedeme rozbor a výklad právní úpravy hospodářské a měnové unie, která určuje chod a další směřování eurozóny. Ve druhé části se budeme podrobněji věnovat Řecku v rámci EU a v rámci eurozóny. Zaměříme se na plnění hospodářských kritérií Řecka před vstupem do eurozóny a plnění podmínek Paktu stability a růstu po vstupu do eurozóny. Ve třetí části posoudíme právní úpravu, na základě které bylo rozhodnuto o vstupu Řecka do eurozóny a shrneme nejvýznamnější rozhodnutí, která souvisí se vstupem Řecka do hospodářské a měnové unie. Také posoudíme, jaké dopady má řecká krize na ostatní členy eurozóny. Výsledky shrneme v závěru práce.

3. Právo hospodářské a měnové unie

Roku 1999 byla mezi jedenácti státy EU² zahájena třetí etapa hospodářské a měnové unie, charakterizovaná nejlépe zavedením společné měny euro. K těmto jedenácti státům EU, které za svou novou měnu přijalo euro se od 1. ledna 2001 nakonec přes problémy přidalo i Řecko jako dvanáctý účastník třetí etapy hospodářské a měnové unie. Počet účastníků této prozatím nejvyšší možné evropské integrace států se společnou měnovou a koordinovanou hospodářskou politikou vzrostl na současných sedmáct členů³. Výsledný proces bývá někdy zkráceně označován jako měnová unie, ovšem primární evropské právo, Smlouva o EU a Smlouva o fungování EU, důsledně používá pojem hospodářská a měnová unie. Hospodářská část této unifikace nebyla na rozdíl od měnové unifikace dosud naplněna⁴. V podstatě od vzniku HMU má eurozóna zcela zásadní problém. Měnová politika je u států, které přijaly za svou společnou měnu euro, přenesena na ECB, která je na státech absolutně nezávislá. Ale politika hospodářská, jako další makroekonomický instrument státu, zůstává v rukou členských zemí eurozóny a je uskutečňován pouze na mezivládní spolupráci.

Hospodářská a měnová unie je doposud nejvyšší stadium evropské ekonomické integrace charakterizované jednotnou měnovou politikou, jednotnou měnou a jednotnou centrální bankou a koordinovanou rozpočtovou politikou.⁵ V této práci se budeme převážně zabývat právní úpravou hospodářské a měnové politiky vztahující se na státy, které již euro mají, tedy na ty které jsou již plně zapojeny v hospodářské a měnové unii a nevztahuje se na ně výjimka podle článku 139 Smlouvy o fungování EU. Na tyto státy s výjimkou, které se ještě nezapojily do poslední fáze a nejsou členy eurozóny se podle druhého odstavce článku 139 neuplatní některá ustanovení Smluv, která se týkají výhradně eurozóny. A to do té doby, než se stanou členy eurozóny se společnou měnou euro a ona výjimka se na ně přestane vztahovat. Provedeme i výklad právní úpravy kritérií, které je nutno splnit členským státem, aby mohl přistoupit ke společné měně euro.

²Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko

³Kromě výše zmíněných je to Estonsko, Kypr, Malta, Řecko, Slovensko, Slovinsko

⁴Tomášek, M: Evropské měnové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s.6-7

⁵Tomášek, M: Evropské měnové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 36

3.1 Evropské měnové právo

3.1.1 Právní úprava Evropského měnového práva

Základním pramenem evropského měnového práva jsou zřizovací smlouvy, zejména Smlouva o založení Evropského společenství – Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství z 25. března 1957 (Římská smlouva) pozměněná na základě Jednotného evropského aktu z roku 1986, pozměněná a přejmenovaná jako Smlouva o Evropském společenství na základě Smlouvy o Evropské unii ze dne 7. února 1992 (Maastrichtská smlouva) a pozměněná a přečíslovaná na základě smlouvy z 2 října 1997 (Amsterodamská smlouva), pozměněná a přejmenovaná Lisabonskou smlouvou která vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009 jako Smlouva o fungování Evropské unie. Další pramen primárního práva hospodářské a měnové unie je Smlouva o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy. Lisabonská smlouva mění stávající zakládající smlouvy EU, tedy smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, aniž by je nahrazovala. Smlouvu o založení Evropského společenství zároveň přejmenovává na Smlouvu o fungování Evropské unie. Pro potřeby této práce a v případech, kde to bude vhodné pro lepší orientaci ve změněné právní úpravě, a kde budu odkazovat na dřívější znění, uvádím pro lepší orientaci i současné číslování a umístění článků ve Smlouvě o fungování Evropské unie a Smlouvě o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy v závorce a naopak.

3.1.1.1 Primární prameny evropského měnového práva

Jak již bylo uvedeno výše, za základní prameny evropského měnového práva jsou považovány Smlouva o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy a Smlouva o fungování Evropské unie. Smlouva o fungování Evropské unie věnuje celou hlavu VIII, čl. 119- 144 Hospodářské a měnové unii. Dále jsou tato ustanovení členěna následovně:

Kapitola 1 Hospodářská politika čl. 119-126

Kapitola 2 Měnová politika čl. 127-133

Kapitola 3 Institucionální ustanovení čl. 134-135

Kapitola 4 Ustanovení týkající se členských států, jejichž měnou je euro čl.136-138

Kapitola 5 Přejícná ustanovení čl. 139-144

Nedílnou součástí primárního práva jsou dodatkové protokoly ke Smlouvě o

Evropské unii a Smlouvě o fungování Evropské unie. Zejména je v této souvislosti nutno zmínit dodatkový protokol o postupu při nadměrném schodku, dodatkový protokol o kritériích konvergence, dodatkový protokol o statutu Evropského systému centrálních bank a dodatkový protokol o statutu Evropského měnového institutu.

3.1.1.2 Sekundární prameny evropského měnového práva

Mezi sekundární prameny evropského měnového patří nařízení vydaná Radou EU, mezi nejdůležitější z nich patří:

Nařízení Rady č. 2494/95 o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen, které stanoví harmonizovaný index spotřebitelských pro možnost plnění podmínky míry inflace jako jedné z měnových podmínek pro možnost vstupu do eurozóny.

Nařízení Rady č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura, ve znění nařízení Rady č. 2595/2000 ze dne 27. Listopadu 2000,

Nařízení Rady č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura, ve znění pozdějších předpisů, zejména nařízení rady 2596/2000 ze dne 27. Listopadu 2000 a nařízení Rady č. 2169/ 2005 ze dne 21. prosince 2005,

Nařízení Rady č. 2866/98 ze dne 31. prosince 1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro, ve znění nařízení Rady č. 1478/2000 ze dne 19. června 2000, nařízení Rady č. 1086/2006, ze dne 11. července 2006 a nařízení Rady a nařízení Rady ze dne 10. července 2007.

[Tato nařízení tvoří součást evropského měnového statutu, jehož prostorový účinek není shodný.⁶ Některá nařízení jsou účinná pouze na ty státy, které jsou již plně zapojeny do hospodářské a měnové unie a jsou tedy členy zemí eurozóny, konkrétně nařízení Rady č. 974/98 z 3. května 1998 o zavedení eura, které konstatuje samotný fakt nástupnictví, a které předpokládá existenci společné měny euro jako měny plnohodnotné. Neaplikuje se tedy na členské státy s výjimkou podle článku 139 Smlouvy o fungování EU, které mají svou vlastní měnu a euro nemají buď z důvodu že o nich Rada dosud nerozhodla podle odstavce 1 článku 139 SFEU, tedy že splňují podmínky pro přijetí eura a nebyla jim Radou po konzultaci s Evropským parlamentem a po projednání v Evropské radě, na návrh Komise

⁶Tomášek, M: Evropské měnové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 15-18

výjimka zrušena podle odstavce 2 článku 140 SFEU, nebo z důvodu že se rozhodli dobrovolně do eurozóny nevstoupit.

Na tomto místě je třeba zdůraznit, že evropské právo vymezuje měnový statut v sekundárním právu formu nařízení, které čl. 288 SFEU definuje jako obecně závazný akt, který je závazný a ve všech svých částech a bezprostředně použitelný v každém členském státě a není potřeba jeho přenesení do vnitrostátního práva. Sekundárními prameny hospodářského práva se budebe samostatně zabývat v dalších kapitolách

3.1.2 Právní úprava měnových konvergenčních kritérií pro vstup do eurozóny

Aby mohl členský stát Evropské unie přistoupit ke společné měně, musí spolu s hospodářskými konvergenčními kritérii splnit i kritéria měnová. Tato kritéria jsou zakotvena ve článku 140 Smlouvy o fungování EU a v Dodatkovém protokolu o kritériích konvergence. Dle čl. 140 Smlouvy o fungování EU (bývalý čl. 121 Smlouvy o ES) jsou měnová konvergenční kritéria stanovena takto:

I. Podmínky plnění míry inflace

Dosažení vysokého stupně cenové stability, která je patrná z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států s nejlepšími výsledky. Dodatkový protokol o kritériích konvergence připojený ke Smlouvám toto ustanovení dále specifikuje a to takto. Průměrná míra inflace členského státu nepřekračuje o více než 1,5 % míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků.

II. Podmínky plnění kritéria dodržování normálního flukтуаčního rozpětí směnných kursů

Dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek, který ve smyslu článku 140 odstavec 1 Smlouvy o fungování EU a čl. 2 dodatkového protokolu o kritériích konvergence znamená, že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 126 odst. 6 uvedené smlouvy o existenci nadměrného schodku

III. Podmínky plnění kritéria výnosů z dlouhodobých úrokových sazeb

Dodržení normálního flukтуаčního rozpětí, stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let před šetřením, aniž by byl vystaven silným tlakům. Zejména pak nesmí členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny

vůči euru.

IV. Kritérium stavu veřejných financí

Kritérium konvergence úrokových sazeb, které znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 % úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech. Hospodářským konvergenčním kritériím se budeme věnovat dále ve zvláštní kapitole.

Po splnění těchto měnových a hospodářských kritérií a přijetí společné měny euro členskými státy se měnová politika a pravomoci s ní spojené přenášejí na ECB, která provádí pro všechny státy měnovou politiku společnou.

3.1.3. Společná měnová politika prováděná ECB

Po splnění konvergenčních kritérií členskými státy a po vstupu členského státu EU do skupiny států eurozóny, platících a užívajících jednotnou společnou měnu euro, se měnová politika přenášejí, z národního orgánu (Centrální banky daného státu) na nadnárodní orgán (Evropskou centrální banku) a je plně v její kompetenci. Pouze ECB má pravomoc ovlivňovat měnovou politiku a tu uskutečňuje pro všechny státy eurozóny společně. Přijetí společné měny znamená pro členské státy EU vzdání se jednoho z makroekonomického pilíře a přenesení pravomocí s tím spojených na Evropskou centrální banku. V rukou členských států tak zůstává po vstupu do eurozóny pouze druhý makroekonomický pilíř, tedy hospodářská politika.

Právní zakotvení ECB a stanovení cílů a pravomocí, která ECB má, nalezneme v článku 13 odstavci 1 a 3 Smlouvy o Evropské unii, ve Smlouvě o fungování EU v článcích 127 až 133, v článku 138 a článcích 282-284, dále v protokolu o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Evropská centrální banka a národní centrální banky tvoří Evropský systém centrálních bank (ESCB). Evropská centrální banka a národní centrální banky členských států, jejichž měnou je euro, tvoří Eurosystem a řídí měnovou politiku Unie. Prvořadým cílem Evropského systému centrálních bank je udržovat cenovou stabilitu. Aniž je dotčen cíl cenové stability, podporuje ESCB obecné hospodářské politiky v Unii se záměrem přispět k dosažení cílů Unie stanovených v článku 3

Smlouvy o Evropské unii. Evropský systém centrálních bank plní zejména tyto základní úkoly:

- vymezuje a provádí měnovou politiku Unie
- provádí devizové operace v souladu s článkem 219 SFEU
- drží a spravuje oficiální devizové rezervy členských států
- podporuje plynulé fungování platebních systémů

ECB je konzultována, ke všem návrhům aktů Unie v oblasti její působnosti, vnitrostátními orgány ke všem návrhům právních předpisů z oblasti její působnosti, avšak v mezích a za podmínek stanovených Radou a postupem stanoveným ve Smlouvě o fungování EU podle článku 129 odst. 4. Evropská centrální banka může předkládat stanoviska příslušným orgánům, institucím nebo jiným subjektům Unie nebo vnitrostátním orgánům v záležitostech spadajících do její oblasti působnosti. ESCB dále přispívá k řádnému provádění veškerých opatření, která přijímají příslušné orgány v oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi a v oblasti stability finančního systému. ESCB je řízen hlavními orgány Evropské centrální banky, kterými jsou Rada guvernérů a Výkonná rada. Rada guvernérů se skládá ze členů Výkonné rady Evropské centrální banky a z guvernérů národních centrálních bank členských států, jejichž měnou je euro. Výkonná rada se skládá z prezidenta, viceprezidenta a čtyř dalších členů. Prezident, viceprezident a další členové Výkonné rady jsou jmenováni z uznávaných a zkušených osobností s profesionální zkušeností v měnových a bankovních záležitostech Evropskou radou kvalifikovanou většinou na doporučení Rady, po konzultaci s Evropským parlamentem a Radou guvernérů.

Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky je stanoven v protokolu o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky připojeném ke Smlouvám. Při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností vyplívajících ze Smlouvy o EU, Smlouvy o fungování EU a statutem ESCB a ECB nesmějí Evropská centrální banka, žádná národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoli jiného subjektu. Orgány, instituce nebo jiné subjekty Unie a vlády členských států se zavazují zachovávat tuto zásadu a nesnažit se ovlivňovat členy rozhodovacích orgánů Evropské centrální banky či národních centrálních bank při plnění jejich úkolů. Podle článku 282 odstavec 3 Smlouvy o fungování EU má Evropská centrální banka právní subjektivitu a pouze ona může povolovat vydávání

aura. ECB je nezávislá nejen při výkonu svých pravomocí, ale i ve správě svých financí. Orgány, instituce i jiné subjekty Unie, včetně vlád členských států musí respektovat tuto její nezávislost a nesmějí do ní nijak zasahovat. Evropská centrální banka předkládá výroční zprávu o činnosti ESCB a o měnové politice za uplynulý a běžný rok Evropskému parlamentu, Radě, Komisi a také Evropské radě. Prezident Evropské centrální banky tuto zprávu předkládá Radě a Evropskému parlamentu.

Pro zajištění úkolů, kterými je pověřen ESCB, shromažďuje ECB ve spolupráci s národními centrálními bankami nezbytné statistické informace buď od příslušných vnitrostátních orgánů, nebo přímo od hospodářských subjektů. Tyto úkoly provádějí v rámci svých možností národní centrální banky. ECB, která má podle čl. 282 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie právní subjektivitu, má ve všech členských státech nejširší způsobilost k právním úkonům přiznávanou podle vnitrostátního práva právníckým osobám. ECB může zejména nabývat a zcizovat movitý a nemovitostý majetek a může vystupovat před soudy. Národní centrální banky jsou nedílnou součástí ESCB a jednájí v souladu s obecnými zásadami a pokyny ECB. K dodržování obecných zásad a pokynů ECB přijímá Rada guvernérů nezbytná opatření a vyžaduje, aby jí byly poskytovány veškeré dostupné informace. Podle článku 131 Smlouvy o fungování Evropské unie zajistí každý členský stát, aby jeho vnitrostátní právní předpisy, včetně statutu národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a se statutem o Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Národní centrální banky mohou vykonávat i jiné funkce než ty, jež jsou uvedeny v tomto statutu, pokud Rada guvernérů dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů nerozhodne, že tyto funkce jsou v rozporu s cíli a úkoly ESCB. Tyto funkce jsou vykonávány na vlastní odpovědnost a na vlastní účet národních centrálních bank a nejsou pokládány za součást činnosti ESCB. Evropská centrální banka vypracovává a zveřejňuje zprávy o činnosti ESCB alespoň jednou za čtvrt roku.

3.2. Přenášení hospodářských pravomocí

Přestože smlouva o fungování Evropské unie hovoří v pojmech o hospodářské a měnové unii, není tomu jak již bylo naznačeno výše zcela přesně. Měnová politika je v rámci účastníků měnové unie jednotná, ale hospodářská politika členských států je pouze prohlášena za věc společného zájmu, a je v základních směřováních koordinována Radou Evropské unie. Rada může na

doporučení Komise konstatovat, že určitý členský stát má nadměrný deficit a přimět tento stát k jeho snížení. Měnová unie může efektivně fungovat při co možná nejtěsnější koordinaci hospodářských politik⁷. Plná hospodářská unifikace by předpokládala změny primárního práva, tedy změny Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie a k tomu odpovídající ústavní postupy ve členských státech. Myslím si, že právě nyní v době problémů eurozóny se zadlužeností států je vůle členských zemí k jednotnější hospodářské politice a tím i k většímu ovlivňování veřejných financí Evropskou unií větší, než kdykoliv předtím. I přesto lze však pozorovat u některých států EU nevoli ke větší regulaci hospodářské politiky ze strany Evropské unie.

Sbližování hospodářských politik členských států se dělo a děje na základě právem stanovených ekonomických kritérií (tzv. Maastrichtských konvergenčních kritérií), jejichž splnění bylo nutnou podmínkou pro vznik měnové unie v dnešním složení jejich účastníků. Hospodářsko politickým základem evropské měnové unie je koordinovaná a společná hospodářská politika členských států, která je právně upravena ve Smlouvách a dodatkových protokolech. Na úrovni sekundárního práva ji upravuje zejména Pakt stability a růstu. Na ty státy, jejichž měnou není euro, se dle článku 136 Smlouvy o fungování EU a také článku 139 Smlouvy o fungování EU nevztahují některá ustanovení, která se obecně týkají eurozóny. Dále se budeme zabývat podrobněji hospodářskou politikou koordinovanou, protože ta v sobě zahrnuje politiku rozpočtovou a blíže si rozebereme stávající právní úpravu koordinované hospodářské politiky členských států eurozóny.

3.3 Koordinovaná hospodářská politika

Plnění hospodářských kritérií je vyžadováno nejen od států, které do eurozóny chtějí teprve vstoupit, ale především od států eurozóny, na něž se od přijetí společné měny euro vztahují i právní nástroje sankční při neplnění těchto kritérií. Touto problematikou a výkladem nejdůležitějších právních ustanovení se budeme zabývat v následujících podkapitolách.

⁷Tomášek, M: Evropské měnové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck,

3.3.1 Právní úprava hospodářské politiky podle primárního práva EU

Jak již bylo řečeno, hospodářská politika zůstala na rozdíl od měnové politiky i po vstupu států do eurozóny v pravomoci členských států a je podle primárního práva politikou koordinovanou, nikoli společnou. Hospodářská kritéria nutná pro přijetí členského státu do eurozóny zakotvená ve Smlouvách a Dodatkovém protokolu, jsou pro státy závazná i po vstupu státu do eurozóny a je vyžadováno jejich dodržování. Právní úprava se naopak pro členy eurozóny rozšiřuje o pravidla, která se obecně týkají eurozóny a o donucovací opatření k nápravě nadměrných schodků. Dodržování hospodářských kritérií je podmínkou pro přijetí do eurozóny, ale jejich plnění je vyžadováno od členských států i po přijetí společné měny. Pro členy eurozóny platí v tomto směru, že při nedodržení hospodářských kritérií stanovených ve Smlouvě o fungování EU, mají orgány EU právně zakotvené donucovací opatření k nápravě nadměrných schodků v některém ze států eurozóny, ve kterém nadměrný schodek podle článku 126 Smlouvy o fungování EU existuje. Podle pojetí Smlouvy o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy a Smlouvy o fungování Evropské unie je hospodářská politika v působnosti členských států. Hospodářské politiky těchto států mají být prováděny členskými státy podle čl. 120 SFEU se záměrem přispívat k dosažení cílů Unie, což je ve smyslu článku 3 Smlouvy o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy především podporovat mír, hodnoty Unie a blahobyt obyvatel Unie. Článek 3 SEU v odstavci 3 dále stanovuje, že Unie vytváří vnitřní trh, usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku. Odstavec 4 dále stanovuje, že Unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro. Členské státy mají proto považovat své hospodářské politiky za věc společného zájmu a tyto politiky dle čl. 121 Smlouvy o fungování EU koordinovat v rámci Rady EU.

Koordinovanou hospodářskou politikou členských států se tak ve smyslu práva Unie rozumí soubor hospodářských politik členských států EU, které jsou sice rozdílné, ale není mezi nimi protikladů. To znamená, že každý členský stát uskutečňuje vlastní hospodářskou politiku, která ovšem nemůže bránit fungování Evropské unie jako celku, jejího jednotného vnitřního trhu, tedy volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Z hlediska pravomocí se jedná o hospodářskou politiku v pravomoci členských států, tedy hospodářskou politiku státní, pocházející

z pravomoci jednotlivých států. Hospodářská politika je tak dělena mezi Unii a členské státy, přičemž unijní část spočívá v koordinaci této hospodářské politiky ve smyslu popsaném výše.

Článek 119 Smlouvy o fungování EU stanoví, že činnosti členských států a Unie ve smyslu čl. 3 Smlouvy o EU ve znění Lisabonské smlouvy zahrnují zavedení hospodářské politiky, která je založena na úzké koordinaci hospodářských politik členských států, na vnitřním trhu a na vymezení společných cílů a která je prováděna v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží. Dle odstavce 2 tyto činnosti souběžně s tím zahrnují za podmínek a v souladu s postupy stanovenými Smlouvami jednotnou měnu euro. Jakožto i vymezení a provádění jednotné měnové a devizové politiky. (pro ty státy, které se již zapojily do skupiny států eurozóny) Jednotné měnové a devizové politice se budeme věnovat v této práci podrobněji později. Činnosti členských států dle čl. 119 SFEU odstavce 3 zahrnují dodržování následujících hlavních zásad: stabilní ceny, zdravé veřejné finance a měnové podmínky a trvale udržitelná platební bilance.

Tyto činnosti se vztahují jednak na státy které ještě nejsou součástí eurozóny a zahrnují politiku měnovou (míra nárůstu spotřebitelských cen, udržitelný stav veřejných financí nevykazující nadměrný schodek ve smyslu článku 126 odstavec 6, výkyv směnného kursu od centrální parity a úrokové výnosy z dlouhodobých vkladů) jednak na politiku hospodářskou (schodek a zadlužení veřejných rozpočtů).⁸ Tato kritéria jsou zakotvena v systému právních norem evropského práva ve Smlouvě o fungování EU, resp. v dodatkových protokolech k tomuto primárnímu prameni evropského práva. Měnová konvergenční kritéria pro naplnění podmínek vstupu do eurozóny jsou zakotvena taxativně v článku 140 SFEU, který je součástí hlavy VIII (s názvem Hospodářská a měnová politika), kapitoly 5 (Přechodná ustanovení). Hospodářsko-politická kritéria jsou popsána v článku 126 SFEU, který je součástí hlavy VIII (s názvem Hospodářská a měnová politika), kapitoly 1 (s názvem Hospodářská politika). Bližší popsání kritérií daleko zřetelněji než sama Smlouva o fungování EU vyjadřuje zakotvení v dodatkových protokolech. Měnová kritéria pro možnost vstupu do eurozóny vykládá Dodatkový protokol ke Smlouvě o fungování EU a Smlouvě o EU o konvergenčních kritériích, uvedených v článku 140 Smlouvy o fungování EU. Hospodářsko-politická kritéria popisuje Dodatkový protokol o

⁸Tomášek, M: Evropské měnové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s.73-80

proceduře nadměrného schodku. Obě skupiny kritérií lze vykládat odděleně, což bude také učiněno v této práci dále.

Nyní se zaměříme na právní úpravu hospodářské politiky, přesněji řečeno na ta ustanovení, která se vztahují k politice rozpočtové, tedy kritéria fiskální. Výklad čl. 126 Smlouvy o fungování EU spolu s Dodatkovým protokolem o postupu při nadměrném schodku stanovují následující kritéria:

- schodek veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučenou hodnotu 3%, ledaže by buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučené hodnotě, nebo by překročení doporučené hodnoty (3%) bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k doporučené hodnotě.

- poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučovanou hodnotu 60%, ledaže se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě.

Právě tato ustanovení ukotvená v článku 126 Smlouvy o fungování EU mohou být problematická na výklad a to v případě, že státy nesplní povinnost nepřekročit doporučené hodnoty absolutně, tzn. že hodnoty jsou do stanovené výše (3% a 60%) a rozhoduje se o splnění povinnosti vyplívající z tohoto článku Smlouvy o fungování EU na základě alternativ. Zde je problém s právnickým výkladem.

Dle mého názoru právě možnost splnění těchto kritérií na základě alternativy, tedy že státy splní tyto povinnosti tehdy, jestliže sice ony hodnoty (3% a 60%) dodrženy nejsou, ale dojde se k závěru, že buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučené hodnotě, nebo by překročení doporučené hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k doporučené hodnotě, co se týče schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nebo že se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě, co se týče poměru veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu, zapříčinila dnešní problémy eurozóny se zadlužeností států a s nevyrovnaností hospodářských ekonomik členských států eurozóny. Domnívám se, že právě možnost alternativního splnění těchto povinností, díky kterému se do eurozóny dostalo i Řecko, které mělo potíže s plněním těchto kritérií, začali vznikat problémy Řecka s nepřipraveností hospodářské ekonomiky pro vstup do eurozóny a s tím následně spojenými problémy, které vygradovaly až do dnešní situace, kdy je Řecko na pokraji bankrotu. Ale to je pouze jeden z problémů Řecka, které se do současné situace dostalo daleko složitěji, podrobněji se budeme problémy Řecka zabývat v

další části této práce.

Základními právními nástroji hospodářské konvergence mezi členskými státy EU jsou tedy podle výše zmíněných článků primárního práva (Smlouvy o fungování EU a Dodatkového protokolu o proceduře nadměrného schodku) regulace schodku veřejných financí a regulace veřejného zadlužení. Tato kritéria musí plnit kromě států eurozóny i ty státy, které o společnou měnu euro teprve usilují. Podrobněji tuto problematiku vyložíme v následujících podkapitolách označenými římská I. a II.

I. Regulace schodku veřejných financí

Smlouva o fungování EU a její dodatkový protokol o postupu při nadměrném schodku stanovuje doporučovaný poměr schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu na 3%. Článek 126 Smlouvy o fungování EU nicméně stanoví, že doporučená hodnota může být překročena a přesto dojde ke splnění povinnosti z tohoto článku vyplývající a to za předpokladu, kdy buď poměr schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučené hodnotě, nebo by překročení doporučené hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k doporučené hodnotě. Oba předpoklady jsou součástí kritéria schodku veřejných financí a platí alternativě, tzn. Buď je podmínka přípustného schodku veřejných financí splněna jeho absolutní výší do 3 % poměru k hrubému domácímu produktu, anebo je třeba dojít k závěru, že schodek veřejných financí podstatně klesal, anebo překročení doporučené hodnoty je výjimečné, dočasné a poměr schodku veřejných financí zůstává k doporučené hodnotě blízko. Jak již bylo řečeno v případě druhé alternativy je problémem její výklad.

II. Regulace veřejného zadlužení

Smlouva o fungování EU a její dodatkový protokol o postupu při nadměrném schodku stanovuje doporučovaný poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu na 60%. Článek 126 Smlouvy o fungování EU nicméně stanoví v případě poměru veřejného zadlužení, obdobně jako v případě poměru schodku veřejných financí, sledovat vývoj rozpočtové situace, totiž zda poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučenou hodnotu (60%), ale vyjma případů, kdy poměr veřejného zadlužení se dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě. Také u tohoto kritéria platí obě podmínky alternativě a v případě druhé podmínky je, stejně jako u poměru schodku veřejných financí, problém její výklad a tudíž možnost pro státy splnění této podmínky i při překročení poměru veřejného zadlužení 60 % k hrubému domácímu

produktu.

Na plnění těchto dvou základních hospodářských kritérií (regulace schodku veřejných financí a regulace veřejného zadlužení) dohlíží Komise, která podle odstavce 3 článku 126 Smlouvy o fungování EU při nesplnění jednoho nebo žádného z těchto kritérií členským státem vypracuje zprávu. Komise může také vypracovat zprávu, je-li i přes plnění kritérií toho názoru, že v některém členském státě existuje riziko nadměrného schodku. Odstavec 6 článku 126 Smlouvy o fungování EU říká, že Rada na návrh Komise a po zvážení všech připomínek, které dotýčný členský stát případně učiní, rozhodne zda existuje nadměrný schodek. Jakmile Rada rozhodne, že v členském nadměrný schodek existuje, přijme bez zbytečného odkladu doporučení, která podá dotyčnému členskému státu, aby stát mohl tuto situaci ve stanovené lhůtě ukončit. Zjistí-li Rada, že ve stanovené lhůtě nebyla na její doporučení přijata žádná účinná opatření, může svá doporučení zveřejnit. Nenásleduje-li členský stát ani poté doporučení Rady, tak může Rada rozhodnout o výzvě členskému státu, aby v určité lhůtě učinil opatření ke snížení schodku, která jim Rada doporučí. V takovém případě může podle odstavce 9 článku 126 Smlouvy o fungování EU Rada žádat dotýčný členský stát, aby jí předkládal zprávy dle harmonogramu za účelem posouzení jeho úsilí o nápravu. Pokud se členský stát nepodřídí výzvě Rady podle odstavce 9 Smlouvy o fungování EU, tedy aby v určité lhůtě učinil opatření ke snížení schodku, může Rada dle odstavce 11 čl. 126 Smlouvy o fungování EU rozhodnout, že použije nebo případně zesílí jedno nebo více z následujících opatření:

- požádá dotýčný členský stát, aby před vydáním obligací a jiných cenných papírů zveřejnil dodatečně informace, které Rada určí,
- vyzve Evropskou investiční banku, aby přehodnotila svou úvěrovou politiku vůči dotyčnému členskému státu,
- požádá dotýčný členský stát, aby uložil neúročný vklad v přiměřené výši u Unie, dokud nebude podle názoru Rady nadměrný schodek napraven
- uloží pokuty v přiměřené výši

Odstavec 12 článku 126 Smlouvy o fungování EU uvádí, že jakmile bude napraven nadměrný schodek v dotyčném členském státě, zruší Rada některá nebo všechna svá rozhodnutí nebo doporučení v takovém rozsahu, v jakém bude napraven nadměrný schodek.

3.3.2 Právní úprava hospodářské politiky podle sekundárního práva EU

Primární právo EU, konkrétně článek 126 Smlouvy o fungování EU a dodatkový Protokol o postupu při nadměrném schodku stanovují hospodářská kritéria (schodek veřejných financí, regulace veřejného zadlužení), která musí splňovat všechny členské státy eurozóny. Smlouva o fungování EU ve svém článku 126 ods.11 zakotvuje preventivní i sankční právní nástroje orgánů EU, které se aplikují na státy, které tato hospodářská kritéria nesplňují, ovšem tyto nástroje řeší v tomto článku jen velmi rámcově. Podrobněji jsou tyto právní nástroje preventivní a sankční povahy specifikovány v rámci sekundárního práva Evropské unie. Tuto úlohu převzal Pakt o stabilitě a růstu, schválený na zasedání Evropské rady v červnu 1997 v Amsterdamu. Sám Pakt o stabilitě a růstu je tvořen nařízením Rady č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik ve znění nařízení Rady č. 1175/2011 a nařízením Rady č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku ve znění nařízení Rady č. 1177/2011.

Také v souvislosti se situací v Evropě a problémy některých států eurozóny se stavy veřejných financí (včetně Řecka), dochází ke změně právních předpisů, které se týkají řešení situace s nadměrnými schodky a posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami. V této souvislosti jsou patrné dopady na eurozónu, resp. na členské státy eurozóny, způsobené řeckými fiskálními problémy (ale i problémy jiných států), které si vyžádali nutnost změny právní úpravy, v podobě změn a zpřísnění pravidel v oblasti dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami členských států eurozóny a v oblasti postupu při nadměrném schodku státních rozpočtů členských států. Konkrétně se jedná o přijetí nových nařízení (nařízení Rady č.1175/2011 a č.1177/2011), které mění dosavadní Pakt o stabilitě a růstu, tedy kterými se mění nařízení Rady č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik ve znění nařízení Rady č. 1055/2005 a nařízení č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku ve znění nařízení Rady č. 1056/2005. Tímto dochází ke změnám právní úpravy, která má široké dopady na celou eurozónu.

3.3.2.1 Pakt o stabilitě a růstu ve znění nařízení Rady č.1175/2011 a nařízení Rady č.1177/2011

Koordinace hospodářských politik členských států v rámci Unie stanovená ve Smlouvě o fungování Evropské unie by měla vést k dodržování hlavních zásad, jimiž jsou stabilní ceny, zdravé veřejné finance a měnové podmínky a udržitelná platební bilance. Pakt o stabilitě a růstu se původně sestával z nařízení Rady č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik, nařízení Rady č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku a usnesení Evropské rady ze dne 17. června 1997 o Paktu o stabilitě a růstu. V roce 2005 bylo nařízení č. 1466/97 změněno nařízením č. 1055/2005 a nařízení č. 1467/97 bylo změněno nařízením č. 1056/2005. Kromě toho byla dne 20. března 2005 přijata zpráva Rady s názvem „Zlepšení provádění Paktu o stabilitě a růstu. V roce 2011 byla nutná další změna v podobě přijetí nařízení Rady č.1175/2011 a nařízení Rady č.1177/2011, které opět mění nařízení Rady č. 1466/97 a také nařízení č. 1467/97.

Pakt o stabilitě a růstu má tedy kromě jiného zajistit, aby členské státy EU prováděly disciplinovanou fiskální politiku. Pakt se vztahuje na všechny členské státy EU, ale použití donucovacích opatření k nápravě nadměrných schodků je možné jen v případě zemí eurozóny. Každá vláda eurozóny musí každý rok předložit Stabilizační program, který obsahuje vládní rozpočtový plán na daný rok a následující tři roky. Členské země EU, které nejsou součástí eurozóny, předkládají Program konvergence. Obsah těchto programů i procedura, která je provází, je stejná jako v případě Stabilizačních programů s tím rozdílem, že na tyto státy nemůžou být uvaleny sankce. Sankcí pro tyto státy je nemožnost vstoupit do eurozóny, právě z důvodu nesplnění rozpočtových kritérií.

Současná situace v eurozóně si vyžádala pro efektivnější řešení rozpočtových problémů členských států přijetí nových nařízení (nařízení Rady č.1175/2011 a č.1177/2011), která mění dosavadní nařízení Paktu, tedy nařízení č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik a nařízení Rady č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku. Zároveň bylo v této souvislosti přijato

nařízení Rady č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy, nařízení Rady č. 1174/2011 o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy a nařízení Rady č. 1173/2011 o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně.

3.3.2.2 Nařízení Rady č. 1175/2011

Nové nařízení Rady č. 1175/2011 ze dne 8 listopadu 2011, kterým se mění nařízení Rady č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a posílení koordinace hospodářských politik bylo přijato z mnoha důvodů. Jedním z nich byl fakt, že odkazy použité v nařízení Rady č. 1466/97 by měli zohlednit nové číslování článků Smlouvy o fungování Evropské unie po přijetí Lisabonské Smlouvy. Další důvody souvisí s aktuální situací v Evropě, která má problémy s nadměrnými schodky veřejných rozpočtů u některých států a s vyžaduje si posílení dohledu nad stavy rozpočtů a hospodářskými politikami. Tyto důvody společně s dalšími vyžadovaly určité řešení této situace. K tomu bylo třeba přijetí celé řady nových a změny stávajících právních nástrojů pro efektivnější řešení těchto problémů.

Zaměříme se nyní na znění nových, či změněných článků nařízení o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a posílení koordinace hospodářských politik. Toto nařízení stanovuje pravidla, která se týkají obsahu, posuzování a sledování programů stability (pro členy eurozóny) a konvergenčních programů (členské státy EU, jejichž měnou není euro) v rámci mnohostranného dohledu ze strany Rady a Komise s cílem včas předejít vzniku nadměrných schodků veřejných financí a posílit dohled nad hospodářskými politikami a jejich koordinaci. Článek 2-a tohoto nařízení stanoví, že Rada vykonává, s cílem zajistit užší koordinaci hospodářských politik a trvalou konvergenci, mnohostranný dohled jako nedílnou součást Evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik v souladu s cíli a požadavky stanovenými ve Smlouvě o fungování EU. Evropský semestr v sobě zahrnuje tyto činnosti:

- definování hlavních směrů hospodářských politik členských států a Unie a dohled nad jejich prováděním v souladu s čl. 121 odst. 2 Smlouvy o fungování EU
- definování a přezkum provádění hlavních zásad zaměstnanosti, které musí být

zohledněny členskými státy v souladu s hlavními zásadami zaměstnanosti (podle čl. 148 odst. 2 Smlouvy o fungování EU)

- předkládání a posuzování programů stability a konvergenčních programů členských států

- předkládání a posuzování národních programů reforem členských států, které podporují strategii Unie pro růst a zaměstnanost

- dohled za účelem předcházení makroekonomické nerovnováze a její nápravy podle nařízení Rady č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy

V průběhu Evropského semestru vydá Rada po posouzení těchto programů a na základě doporučení Komise pokyny členským státům, které mají za cíl zajistit včasné a integrované politické poradenství o makrofiskálních a makrostrukturálních politických záměrech. Než členské státy přijmou klíčová rozhodnutí o vnitrostátních rozpočtech na následující roky, musí řádně zohlednit tyto pokyny, které obdržely od Rady. Pokud by členský stát nejednal podle pokynů, které obdržel, mohlo by to vést podle tohoto nařízení k:

- dalším doporučením, aby přijal konkrétní opatření
- varování ze strany Komise podle čl. 121 odst. 4 Smlouvy o fungování EU
- opatřením podle tohoto nařízení (nařízení č. 1466/97 ve znění nařízení č. 1175/2011), nařízení č. 1467/97 ve znění nařízení č. 1177/2011, nebo nařízení č. 1176/2011

Komise podrobně dohlíží na provádění uvedených opatření a v rámci tohoto dohledu může vysílat kontrolní mise. Do Evropského semestru je řádně zapojen Evropský parlament s cílem zvýšit transparentnost, vlastní odpovědnost a odpovědnost členských států v souvislosti s přijímanými rozhodnutími, zejména prostřednictvím hospodářského dialogu vedeného podle článku 2-ab nařízení Rady č. 1466/97 ve znění nařízení č. 1175/2011 o posílení dohledu nad stavou rozpočtů a nad hospodářskými politikami a posílení koordinace hospodářských politik. Předseda Rady a Komise, a případně i předseda euroskupiny, podávají každoročně v souladu s článkem 121 Smlouvy o fungování EU Evropskému parlamentu a Evropské radě

zprávu o výsledcích mnohostranného dohledu. Tyto zprávy by měli být součástí hospodářského dialogu uvedeného v článku 2-ab tohoto nařízení. Pro posílení dialogu mezi orgány Unie, především mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí může příslušný výbor Evropského parlamentu vyzvat předsedu Rady a Komisi a případně i předsedu Evropské rady nebo euroskupiny, aby se zúčastnili diskuze ve výboru o:

- informacích, které výboru poskytla Rada o hlavních směrech hospodářských politik podle článku 121 odstavec 2 Smlouvy o fungování EU
- obecných pokynech určených členským státům, které vydala Komise na začátku ročního cyklu tohoto dohledu
- veškerých závěrech Evropské rady ohledně orientace hospodářských politik v souvislosti s evropským semestrem
- výsledcích mnohostranného dohledu prováděného podle nařízení Rady č. 1175/2011
- veškerých závěrech Evropské rady ohledně orientace mnohostranného dohledu a jeho výsledků
- jakémkoliv přezkumu provádění mnohostranného dohledu na konci evropského semestru
- doporučeních Rady určených členským státům v souladu s článkem 121 odst. 4 Smlouvy o fungování EU v případě závažného odchýlení a o zprávě předložené Radou Evropské radě podle tohoto nařízení

Příslušný výbor Evropského parlamentu může členskému státu, na který se vztahuje doporučení Rady nabídnout, aby se zúčastnil této výměny názorů. Článek 3 tohoto nařízení upravuje program stability, který musí předkládat členské státy a stanovuje jaké informace musí tyto členské státy v rámci tohoto programu poskytnout. Jedná se o tyto informace:

- střednědobý rozpočtový cíl a cestu k postupnému dosažení uvedeného cíle pro saldo veřejných financí v procentuálním vyjádření k HDP, očekávaný vývoj poměru veřejného dluhu, plánovaný vývoj růstu veřejných výdajů, plánovaný vývoj růstu veřejných příjmů při zachování stávající politiky a vyčíslení plánovaných jednorázových opatření vlády, jež mají podobu prímých intervencí a s jejichž pomocí se tak vláda snaží omezit cyklický vývoj ekonomiky (tzv. diskrečních opatření) na straně příjmů

- informace o implicitních závazcích souvisejících se stárnutím obyvatelstva a podmíněných závazcích, jako jsou státní záruky, které mohou mít velký dopad na účty vládních institucí
- informace o souladu mezi programem stability a hlavními směry hospodářských politik a národním programem reforem
- hlavní předpoklady očekávaného hospodářského vývoje a důležitých ekonomických proměnných vztahujících se k plnění programu stability, jako jsou veřejné investiční výdaje, růst reálného HDP, zaměstnanost a inflace
- kvantitativní vyhodnocení přijímaných nebo navrhovaných rozpočtových opatření a jiných opatření hospodářské politiky k dosažení cílů programu, obsahující analýzu nákladů a přínosů významných strukturálních reforem majících přímé dlouhodobé příznivé dopady na rozpočet, mimo jiné zvýšením potenciálního udržitelného růstu
- rozbor otázky, jak by změny hlavních hospodářských předpokladů ovlivnily stav rozpočtu a dluhu
- popřípadě důvody pro odchylku od požadované cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle

Program stability je založen na nejpravděpodobnějším makrofiskálním scénáři nebo na obezřetnějším scénáři. Makroekonomické a rozpočtové prognózy se srovnávají s nejaktuálnějšími prognózami Komise a v případě potřeby s nejaktuálnějšími prognózami dalších nezávislých subjektů. Případné podstatné rozdíly mezi zvoleným makrofiskálním scénářem a prognózou Komise jsou popsány a odůvodněny, zejména pokud se úroveň či růst vnějších předpokladů výrazně liší od hodnot, které uvádějí prognózy vypracované Komisí. Výše zmíněné informace z programu stability a růstu se předkládají každoročně a zahrnují předcházející rok, běžný rok a nejméně tři následující roky. Každý program musí obsahovat informace o tom, v jakém stádiu v rámci vnitrostátních postupů se nachází, zejména jestli byl s daným programem seznámen vnitrostátní parlament, zda měl vnitrostátní parlament příležitost projednat stanovisko Rady k předchozímu programu a zda tento

parlament program schválil. Článek 4 odstavec 1 tohoto nařízení stanoví, že programy stability se předkládají každoročně v dubnu, pokud možno do poloviny dubna a nejpozději do 30. dubna.

Na základě hodnocení Komise a Hospodářského a finančního výboru Rada v rámci mnohostranného dohledu podle článku 121 Smlouvy o fungování EU přezkoumá střednědobé rozpočtové cíle předložené danými státy v programech stability a dále posoudí, zda jsou hospodářské předpoklady, na nichž je program založen věrohodné, zda je cesta k postupnému dosažení střednědobého cíle vhodná, včetně zvážení souvisejícího vývoje míry zadlužení, a zda jsou opatření přijímaná nebo navrhovaná pro dodržování této cesty dostatečná k tomu, aby bylo střednědobého rozpočtového cíle dosaženo v průběhu cyklu. Při hodnocení cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle Rada a Komise přezkoumávají, jestli dotčený stát dosahuje odpovídajícího ročního zlepšení svého cyklicky očištěného rozpočtového salda bez vlivu jednorázových a jiných dočasných opatření, o doporučenou hodnotu 0,5% HDP které se požaduje pro splnění střednědobého rozpočtového cíle daného státu. U členských států, které se potýkají s mírou zadluženosti přesahující 60% HDP nebo s výrazným rizikem z hlediska udržitelnosti celkového zadlužení, Rada a Komise přezkoumávají, zda je roční zlepšení cyklicky očištěného rozpočtového salda vyšší než 0,5% HDP. Rada a Komise berou v úvahu, zda je úsilí o rychlejší tempo vyvíjeno v hospodářsky příznivém období, přičemž v hospodářsky nepříznivých obdobích může být vyvíjené úsilí menší. Zohledněny by měly být zejména neplánované příjmy a výpadky příjmů. Dostatečný pokrok k naplnění střednědobého rozpočtového cíle se vyhodnocuje na základě celkového posouzení, v němž je strukturální saldo použito jako měřítko, včetně analýzy výdajů očištěných o vliv diskrečních opatření na straně příjmů. Ze sumy výdajů se vyloučí výdaje na úroky, výdaje na programy Unie plně kompenzované příjmy z prostředků Unie a nediskreční změny výdajů na dávky v nezaměstnanosti. Při definování cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle pro členské státy, které tohoto cíle ještě nedosáhly, a povolením dočasného odchýlení se od tohoto cíle pro členské státy, které jej již dosáhly, za podmínky, že bude zachována dostatečná rezerva vzhledem k referenční hodnotě schodku a že se během programového období předpokládá návrat stavu rozpočtu na úroveň střednědobého rozpočtového cíle, zohlední Rada a Komise provádění významných strukturálních reforem, které mají přímé dlouhodobé příznivé dopady na rozpočet. Zvláštní pozornost je věnována reformám důchodového systému

zavádějícím vícepilířový systém, který zahrnuje povinný plně fondově financovaný pilíř. Členské státy, které takové reformy provádějí, se od cíle samotného mohou odchýlit, přičemž by měla odchylka odrážet částku přímého dodatečného dopadu reformy na saldo veřejných financí. Rada a Komise také přezkoumají, jestli program stability usnadňuje dosažení trvalé a skutečné konvergence v rámci eurozóny a užší koordinaci hospodářských politik a zda jsou hospodářské politiky dotčených členských států v souladu s hlavními směry hospodářských politik a s hlavními zásadami zaměstnanosti členských států a Unie. V případě neobvyklé události, kterou dotčený stát nemůže ovlivnit a která má zásadní dopad na finanční situaci vládních institucí, nebo v obdobích závažného hospodářského útlumu v eurozóně nebo v Unii jako celku může být členskými státy dočasně povoleno odchýlit se od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle a to pod podmínkou, že tím nedojde k ohrožení udržitelnosti veřejných financí ve střednědobém horizontu.

Ty státy EU, které nejsou součástí eurozóny, předkládají místo programu stability tzv. konvergenční program, který je v tomto nařízení upraven obdobně. Podle článku 10a nařízení Rady č. 1175/2011 mají členské státy zajistit odbornou nezávislost vnitrostátních statistických úřadů v souladu s Kodexem evropské statistiky podle nařízení č. 223/2009 o evropské statistice, aby zaručily, že se mnohostranný dohled zakládá na spolehlivých a nezávislých statistických údajích.

Komise zajistí nepřetržitý dialog s příslušnými orgány členského státu v souladu s cíli tohoto nařízení. Za tímto účelem Komise vysílá mise do dotčených států, které posuzují hospodářskou situaci a zjišťují, zda tu existují nějaká rizika či potíže spojené s plněním cílů tohoto nařízení. Je-li dotčeným státem členský stát eurozóny, nebo členský stát který se účastí ERM II, může Komise vyzvat zástupce ECB, aby se také zúčastnili kontrolní mise. O výsledcích misí podá Komise zprávu Radě a případně může rozhodnout, že svá zjištění zveřejní.

3.3.2.3 Nařízení Rady č. 1177/2011

Nařízení Rady č. 1177/2011, kterým se mění dosavadní znění nařízení Rady č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku obsahuje ustanovení k urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku veřejných financí u některého z členských států. Cílem postupu při nadměrném schodku je zabránit vzniku nadměrných schodků veřejných financí, a pokud již k jejich vzniku

dojde, napomoci tak k jejich rychlému odstranění. Přičemž dodržování rozpočtové kázně je posuzováno na základě kritérií schodku veřejných financí a veřejného dluhu.

Toto nařízení stanovuje podrobný postup jednotlivých orgánů a dotčených členských států při postupu o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku. Pro krajní případ je zde zakotven i sankční mechanismus na ty státy, u nichž Rada rozhodne o uložení sankce podle článku 126 odst. 11 Smlouvy o fungování EU. Sankcí se rozumí pokuta, která se skládá podle článku 11 nařízení Rady č. 1177/2011 z pevné složky ve výši 0,2% HDP a z pohyblivé složky. Pohyblivá složka se rovná jedné desetině absolutní hodnoty rozdílu mezi saldem vyjádřeným v procentech HDP za předchozí rok a buď referenční hodnotou pro saldo veřejných financí nebo v případě, že nedodržení rozpočtové kázně zahrnuje kritérium dluhu, saldem veřejných financí vyjádřeným v procentech HDP, kterého mělo být dosaženo ve stejném roce podle výzvy vydané podle čl. 126 odstavec 9 Smlouvy o fungování EU. Každý rok následující po roce, kdy byla uložena pokuta, dokud není rozhodnutí o existenci nadměrného schodku zrušeno, Rada hodnotí, jestli dotčený členský stát přijal účinná opatření v reakci na výzvu Rady podle čl. 126 odst. 9 Smlouvy o fungování EU. Při tomto každoročním hodnocení rozhodne Rada v souladu s čl. 126 odst. 11 Smlouvy o fungování EU o zesílení sankcí, jestliže se dotčený stát nepodřídil výzvě Rady. Pokud Rada rozhodne o uložení další pokuty, vypočítává se stejným způsobem jako pohyblivá složka výše zmíněné pokuty. Žádná jednotlivá pokuta podle zmíněných ustanovení nesmí překročit 0,5% HDP dotčeného státu.

3.3.2.4 Nařízení Rady č. 1176/2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy

Koordinace hospodářských politik členských států v Unii by se měla uskutečňovat v kontextu hlavních směrů hospodářských politik a měla by zahrnovat dodržování hlavních zásad, jimž jsou stabilní ceny, zdravé a udržitelné veřejné finance a měnové podmínky a udržitelná platební bilance. Dosažení a udržení dynamického vnitřního trhu by mělo být považováno za součást řádného a bezproblémového fungování hospodářské a měnové unie. V této souvislosti je snaha Unie dosáhnout zdokonalené správy ekonomických záležitostí v Unii založené na větší odpovědnosti členských států. Toto nařízení stanovuje podrobná pravidla pro odhalování makroekonomické nerovnováhy v Unii a pro prevenci a nápravu nadměrné makroekonomické nerovnováhy. Zejména by měl být rozšířen dohled nad

hospodářskými politikami členských států nad rámec rozpočtového dohledu, aby tak zahrnoval podrobnější rámec s cílem zabránit nadměrné makroekonomické nerovnováze a pomoci postiženým členským státům stanovit plán nápravných opatření dříve, než tyto odchylky zakoření. Toto rozšíření dohledu nad hospodářskými politikami by mělo probíhat současně s prohlubováním fiskálního dohledu. Aby bylo možné napravit tuto nadměrnou makroekonomickou nerovnováhu, bylo nezbytné stanovit podrobný postup v právních předpisech. Nařízení č. 1176/2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy se uplatňuje v rámci evropského semestru, který je definován v nařízení Rady č. 1175/2011 ze dne 16. listopadu 2011, kterým se mění nařízení Rady č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik. Pro účely tohoto nařízení se makroekonomickou nerovnováhou rozumí jakékoliv směřování k makroekonomickému vývoji, který nepříznivě ovlivňuje, nebo má potenciál nepříznivě ovlivnit řádné fungování hospodářství členského státu nebo hospodářské a měnové unie. Nadměrnou makroekonomickou nerovnováhou se rozumí vážná nerovnováha, včetně nerovnováhy, která ohrožuje nebo by mohla ohrozit řádné fungování hospodářské a měnové unie. Nařízení č. 1176/2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy upravuje postup při odhalování nerovnováhy, včetně mechanismu varování, srovnávacího přehledu tvořeného souborem ukazatelů používaného jako nástroj pro včasné zjištění a sledování nerovnováhy, dále stanovuje postup při nadměrné nerovnováze, pravidla pro nápravná opatření a sledování nápravných opatření, včetně pravidel pro posouzení nápravných opatření a o ukončení postupu při nadměrné nerovnováze pro případ, kdy Rada dospěje k závěru, že dotčený stát již není postižen nadměrnou nerovnováhou.

3.3.2.5 Nařízení Rady č. 1174/2011 o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně

Spolehlivé statistické údaje jsou základem dohledu nad makroekonomickou nerovnováhou. Právě tyto údaje totiž nebyly ze strany Řecka zcela korektní a objektivní. Aby mohli členské státy zaručit spolehlivé a nezávislé statistiky, musí zajistit profesionální nezávislost vnitrostátních statistických úřadů v souladu s Kodexem evropské statistiky, jak je stanoveno v nařízení č. 223/2009 ze dne 11. března 2009 o evropské statistice, které ruší nařízení č. 101/2008 o předávání údajů,

na které se vztahuje statistická důvěrnost, Statistickému úřadu Evropských společenství, a také nařízení Rady č. 322/97 o statistice Společenství a rozhodnutí Rady 89/382/EHS, Euratom, kterým se zřizuje Výbor pro statistické programy Evropských společenství. Kromě toho je pro dohled nad makroekonomickou nerovnováhou také podstatná dostupnost spolehlivých fiskálních údajů. Tento požadavek by měla zaručovat pravidla stanovená v nařízení Rady č. 1173/2011 o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně.

Vynutitelnost nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1176/2011 ze 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy by měla být posílena stanovením donucovacích opatření k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy. Konkrétně stanovením úročených vkladů pro případ nesplnění doporučení přijmout nápravná opatření. Tyto vklady by se měli přeměnit na roční pokutu v případě pokračujícího nesplnění doporučení k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v rámci téhož postupu při nerovnováze. Tato donucovací opatření mají být použita na státy eurozóny. Toto nařízení stanoví systém sankcí pro účinnou nápravu nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně. Rozhodnutím na základě doporučení komise má Rada oprávnění uložit povinnost členskému státu eurozóny složit úročený vklad, jestliže bylo přijato rozhodnutí Rady o nesplnění doporučení, v němž Rada dospěla k závěru, že daný členský stát nepřijal nápravná opatření doporučená Radou. Úročený vklad nebo roční pokuta podle tohoto nařízení činí 0,1% HDP dotčeného členského státu v předcházejícím roce.

4. Řecko

4.1 Vstup Řecka do EU

Řecko vstoupilo do Evropského společenství dne 1. ledna 1981 na základě podpisu smlouvy o přistoupení Řecka do struktur ES ze dne 25. května 1979. Řecko se stalo desátým členem Společenství a přijetí do struktur ES se mu podařilo vyjednat samostatně, i když měl být součástí tzv. jižního rozšíření, společně s dalšími státy jižní Evropy. Přístupové rozhovory zvládlo Řecko velmi rychle. Podmínky vstupu se mu podařilo vyjednat a podepsat smlouvu 47 měsíců od doby, kdy si podalo žádost o vstup⁹.

Vstup Řecka do Evropského společenství byl pro Společenství z ekonomického pohledu dosti zatěžující. Stav řeckého hospodářství a tamější ekonomiky v době kdy Řecko vstupovalo do Společenství, nebo těsně před vstupem, bránili rychlé a efektivní konvergenci s hospodářstvím ES. Problémem byla nejen velikost zemědělské populace, ale hlavně nedostatečný průmyslový základ státu předurčoval řeckou ekonomiku ke strukturální změně, u které ale ponese většinu nákladů ES. Evropská Komise z tohoto důvodu vytvořila ilustrativní výpočet příjmů a nákladů, které sebou vstup Řecka do Společenství přináší. Tato kalkulace Komise odhadovala, že se celkové náklady spojené se vstupem Řecka zvýší o 450 mil. EUA¹⁰, tedy zvýšení nákladů o 6 % rozpočtu roku 1976. Pro výpočet čistých nákladů na vstup Řecka do ES komise zohlednila rozdíl mezi zvýšením příjmů ES, tvořících především vlastní zdroje a také příspěvky od řeckého státu (150 mil. EUA) a nárůstem výdajů. Tento rozdíl měl dle odhadů Komise činit zhruba 300 mil. EUA, tolik tedy měli činit náklady ES pro rozpočtový rok na zapojení Řecka do struktur ES.¹¹ I v další době Řecko přijímalo nejvíce čistých prostředků z evropských fondů a přesto se Řecku nepodařilo snížit rozdíl hospodářské výkonnosti státu se zeměmi EU. Naopak, Řecku se do dnešní doby zvýšil rozdíl mezi hrubým domácím

⁹ Ostatním zemím tzv. jižního rozšíření to trvalo podstatně déle, (Španělsko 95 měsíců, Portugalsko 87 měsíců) Zdroj: The history of the European Union, 1980 – 1989 The fall of the Berlin Wall, dostupné dne 17. března 2011 z WWW: < http://europa.eu/abc/history/1980-1989/1985/index_en.htm >

¹⁰ EUA - European Unit of Account – evropská zúčtovací jednotka, později nahrazena ECU

¹¹ Informace z: Opinion on Greek application for membership - transmitted to the Council by the Commission on 29 January 1976, http://www.ena.lu/commission_opinion_greek_application_membership_european_communities_january_1976-2-3124

produktem a průměrem hrubého domácího produktu v zemích ES o 6%.¹²

4.2 Vstup Řecka do hospodářské a měnové unie

Vstup Řecka do eurozóny nebyl zdaleka tak hladký, jako byl vstup do struktur ES. Tak jako pro všechny státy požadující vstup do hospodářské a měnové unie se společnou měnou euro, bylo i pro Řecko podmínkou pro vstup splnění konvergenčních kritérií stanovených v předpisech tehdejšího Evropského společenství, dnešní Unie (od Lisabonské smlouvy Unie nahrazuje ES a je jeho nástupkyní dle čl. 1 Smlouvy o EU ve znění Lisabonské smlouvy). Právě s plněním těchto kritérií vypovídajících mimo jiné o hospodářské výkonnosti země mělo Řecko obrovské problémy. Z těchto důvodů Rada rozhodla, a to na základě doporučení od Rady ECOFIN ze dne 1. května 1998 o doporučení o vstupu jedenácti členským zemím do třetí etapy hospodářské a měnové unie ke dni 1. ledna 1999. Řecko, společně se třemi dalšími státy nebylo ke vstupu doporučeno.¹³ Řecko jako jediný stát nebyl doporučen z důvodu nedostatečného prokázání hospodářské konvergence, právně zakotvené ve Smlouvách a k nim připojených dodatkových protokolech, jejichž výklad jsme provedli v předchozích kapitolách. Konvergenční zpráva EMI z roku 1998 uvádí negativní hodnocení Řecka v připravenosti ke vstupu do třetí etapy hospodářské a měnové unie se společnou měnou euro. Před posouzením této zprávy a posouzení plnění konvergenčních kritérií Řeckem si připomeňme právní zakotvení těchto kritérií. První hospodářské kritérium poměr schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu je právně zakotveno v článku 126 odstavci druhém Smlouvy o fungování EU (dříve to byl čl. 104 Smlouvy o ES) a v dodatkovém protokolu o postupu při nadměrném schodku. Kritérium poměru veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu stanovuje také čl. 126 odstavec 2 Smlouvy o fungování EU (dříve čl. 104 Smlouvy o ES) spolu s dodatkovým protokolem ke Smlouvě připojeném o postupu při nadměrném schodku. Měnová konvergenční kritéria jsou právně zakotvena v prvním odstavci článku 140 Smlouvy o fungování EU (bývalý čl. 121 Smlouvy o ES) a v dodatkovém protokolu o kritériích konvergence. Nedostatky Řecka v plnění konvergenčních kritérií, na které zpráva poukazuje, uvádím pro lepší přehled v následující tabulce:

¹²Svačina, P.: 2. Druhé rozšíření: Řecko, in Fiala, P. – Pitrová, M. (eds.), Rozšiřování ES/EU, Brno, Masarykova univerzita v Brně, 2001, s. 63-64

¹³K 1. lednu 1999 vstoupilo do třetí fáze HMU těchto jedenáct zemí: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko. Čtyři státy nevstoupily: Dánsko, Velká Británie, Řecko a Švédsko.

Tab. 1: Výsledky Řecka v plnění konvergenčních kritérií za rok 1997¹⁴

	Poměr schodku veřejných financí k HDP (v %)	Poměr veřejného zadlužení k HDP (v %)	Roční míra inflace (v %)	Dlouhodob á sazba úrokové míry (v %)	Stabilita kurzu
Konvergen ční kritérium	3,0 %	60 %	2,4 %	7,2%	Účast v ERM
Řecko	4,0 %	108,7 %	5,2 %	9,8 %	od 3/1998

Situace v Řecku se zanedlouho změnila. Na zasedání Rady v Santa Maria de Feira v červnu roku 2000 se rozhodlo, že Řecko konvergenční kritéria jak je stanovuje právo EU již splňuje a je schopno společnou měnu euro od 1. ledna roku 2001 přijmout. Evropská Rada své rozhodnutí učinila na základě údajů z konvergenční zprávy vydané ECB z roku 2000.

Tab. 2: Výsledky Řecka v plnění konvergenčních kritérií za rok 1999¹⁵

	Poměr schodku veřejných financí k HDP (v %)	Poměr veřejného zadlužení k HDP (v %)	Roční míra inflace (v %)	Dlouhodob á sazba úrokové míry (v %)	Stabilita kurzu
Období	1999	1999	4/1999 – 3/2000	4/1999 – 3/2000	4/1998 – 3/2000
Konvergen ční kritérium	3,0 %	60 %	2,4 %	7,2%	Účast v ERM II
Řecko	1,6 %	104,4 %	2,0 %	6,4 %	od 3/1998

¹⁴ Zdroj: EMI, Konvergenční zpráva, z března roku 1998, údaje z tabulky A, s. 25

¹⁵ Zdroj: ECB, Konvergenční zpráva, duben 2000, tabulka 1, 4, 5, 13, s. 27 - 37

ECB ve v této zprávě konstatuje, že Řecko udělalo kroky, které jsou nezbytné pro splnění konvergenčních kritérií, a kromě poměru veřejného zadlužení splnilo všechna kritéria kladená referenčními hodnotami stanovenými v článku 126 Smlouvy o fungování EU (dříve čl. 104 Smlouvy o ES) a dodatkovém protokolu o postupu při nadměrném schodku a v čl. 140 (dříve čl. 121 Smlouvy o ES) a dodatkovém protokolu o kritériích konvergence.

I přesto, že referenční hodnotu u kritéria poměru veřejného zadlužení Řecko přesahuje o více než 44 %, podle právních předpisů splnilo všechny podmínky nutné pro vstup do eurozóny. Řecko splnění kritéria poměru veřejného zadlužení dosáhlo na základě již zmíněného alternativního splnění této podmínky uvedené v čl. 126 Smlouvy o fungování EU (dříve čl. 104 Smlouvy o ES) odstavce 2, písmeno b. Tedy že referenční hodnota je sice vyšší než 60 %, ale poměr veřejného dluhu k HDP se dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě (60%). V této souvislosti bych chtěl opět poukázat na problematiku právního výkladu tohoto ustanovení.

Dle mého názoru a dle údajů, které vypovídají o plnění konvergenčních kritérií Řeckem, je sice patrná snaha o celkové snížení veřejného zadlužení za poslední rok před přijetím společné měny, nicméně vzhledem k tak vysokému poměru veřejného zadlužení k HDP si nejsem jistý, jestli bylo ono snižování veřejného dluhu dostatečné a jestli se blížilo uspokojivým tempem k referenční hodnotě, tak jak to stanovuje čl. 126 odstavce 2 Smlouvy o fungování EU (dříve čl. 104 Smlouvy o ES). Podle právní interpretace tohoto ustanovení evropskými orgány bylo snižování veřejného zadlužení Řecka dostatečné a blížilo se uspokojivým tempem k referenční hodnotě.

Ovšem i ECB vyjadřuje v konvergenční zprávě z roku 2000 obavy z toho, jak vysoká je míra zadluženosti státu a zda-li je Řecko v budoucnu schopno učinit dostatečný pokrok ve snižování státního dluhu natolik, aby bylo schopno dosáhnout dostatečné fiskální pozice a přiblížit se tak uspokojivým tempem k referenční hodnotě v tomto kritériu. Výše zadluženosti je dle Evropské centrální banky značně vysoká, protože doporučenou hodnotu převyšuje o více než 44%, a z důvodu relativně nízkého pokroku ve snižování celkového zadlužení vyjadřuje Evropská centrální banka obavy, jestli je Řecko schopné v budoucnu učinit významný pokrok ve snižování svého veřejného dluhu a zvýšit své tempo oddlužování natolik, aby bylo schopné dosáhnout udržitelných fiskálních

výsledků.¹⁶ Přesto bylo Řecku doporučeno do hospodářské a měnové unie vstoupit a jeho připravenost zavést euro společně s dalšími zeměmi k 1. lednu 2001 tím byla potvrzena.

4.2.1 Řecký precedens

Celá situace nabrala zcela nečekaného směru v září 2004, kdy řecká vláda oznámila Komisi, že na rozdíl od údajů z března roku 2004 musí korigovat své údaje o schodku státního rozpočtu za léta 2000 – 2003. Vzhledem k těmto informacím učinila Komise zpětnou kontrolu údajů o vývoji veřejných financí v Řecku a celkové výši státního dluhu již od roku 1997.

Z informací, které poskytl Eurostat (statistický úřad EU) vyplývá, že v letech 1997-2003 byly statistické údaje podávány řeckou vládou zkresleny. Tedy že Řecko předložilo statistické údaje nepravdivé. Na základě těchto chybných informací také orgány EU rozhodovali o vstupu Řecka do hospodářské a měnové unie, k čemuž v roce 2001 došlo. Ke zkreslení mělo dojít nejen u údajů za rok 1999, na jejichž základě se rozhodlo o přijetí Řecka do eurozóny, ale i u údajů za rok 1997, na jejichž základě bylo Řecko odmítnuto.

Eurostat podle zprávy o revizi deficitu řecké vlády a veřejného zadlužení dospěl k revidovaným údajům:¹⁷

Revidované údaje o poměru schodku veřejných financí k HDP za léta 1997-1999 jsou následující:

6,6 % poměr schodku státního rozpočtu k HDP za rok 1997 místo původních 4,0%

4,3 % poměr schodku státního rozpočtu k HDP za rok 1998 místo původních 2,5%

3,4 % poměr schodku státního rozpočtu k HDP za rok 1999 místo původních 1,6%

Revidované údaje o velikosti poměru veřejného zadlužení k HDP za léta 1997-1999 jsou následující:

114,0% poměr veřejného zadlužení k HDP za rok 1997 místo původních 108,7%

112,4% poměr veřejného zadlužení k HDP za rok 1998 místo původních 105,8%

112,3% poměr veřejného zadlužení k HDP za rok 1999 místo původních 104,4%

Podle zprávy Eurostatu jsou zmíněné odlišnosti způsobeny v převážné míře

¹⁶ Viz: ECB, Konvergenční zpráva, duben 2000, s. 3 - 4

¹⁷ Zdroj: Zpráva Eurostatu o revizi deficitu řecké vlády a veřejného zadlužení, s. 4, dostupné dne 16. dubna 2011 z WWW: <

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/GREECE/EN/GREECE-EN.PDF >

změnami systému účtování a vykazování výdajů státu, zejména co se týká armádního sektoru a státních kapitálových injekcí a dotací Evropské unie. Tato změna ve vykazování měla přímý dopad na evidenci výdajů vztahujících se do státního rozpočtu, a tedy i vliv na zvýšení schodku národního rozpočtu.

Jsou známa i jiná podobná kontroverzní rozhodnutí o státech, které nespĺňovali konvergenční kritéria, zejména vývoj veřejného zadlužení státu. Těmito státy byly Belgie a Itálie, oba dané státy překračovaly doporučenou hranici 60% HDP více než dvakrát.

4.3 Příčiny krize v Řecku

4.3.1 Příčiny veřejného dluhu

Politická situace v Řecku a jeho politický systém nelze považovat za ideální prostředí pro hospodářský úspěch státu v ohledu na fiskální politiku. S přihlédnutím k politickému vývoji po letech 1993 lze konstatovat, že politickou situaci v Řecku lze považovat vzhledem k tvrdému populistickému boji mezi dvěma hlavními politickými stranami Nové demokracie a Panhelénského socialistického hnutí za nepřiliš stabilní. Řecko z těchto důvodů splňuje podmínky pro nestabilní politické prostředí, které může vést k fiskální nedisciplinovanosti a přesouvání dnešních výdajů na příští generace. Tímto také dochází ke zvyšování státního dluhu.¹⁸

4.3.2 Finanční krize v Řecku

Vznik a důsledky finanční krize a fiskální nerovnováhy lze definovat ve dvou rovinách:

- rozpočtová nedisciplinovanost vlády vedoucí k fiskální nerovnováze je také jedna z příčin finanční krize (většinou krize měnové nebo dluhové)
- tato finanční krize následně způsobuje problémy v systémech národních financí a může vést k dalšímu prohloubení fiskální nerovnováhy.¹⁹

¹⁸ Strmiska, M – Chytilík, R.: Řecko, in: Strmiska, M. (et al.): Politické strany moderní Evropy, 1. vyd., Praha, Portál 2005, s. 416

¹⁹ Dvořák, P.: Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize, 1. vyd, Praha, C. H. Beck, 2008, s.167

Finanční krize lze dělit na krize bankovní, měnové, dluhové či úvěrové a systematické.²⁰ Jelikož Řecko se potýká s krizí dluhovou, v krátkosti si nastíníme její popis. Jde o označení externí dluhové krize, která se projeví v tom, že země není schopna platit své zahraniční dluhy. Někdy je to označováno jako „default“.

4.4 Budoucnost Řecka

Možností, které Řecko má při řešení svých problémů je více. V tomto směru je důležitý nejen postoj evropských orgánů, ale také všech zúčastněných zemí v eurozóně. Eurozóna, resp. Řecko má v současné době dvě hlavní možnosti řešení. Zaprvé vystoupení Řecka z hospodářské a měnové unie a návrat k původní měně. Zadruhé záchrana Řecka finanční pomocí za podmínek připojených k této pomoci a zachování Řecka v rámci eurozóny.

4.4.1 Odchod z eurozóny a návrat k původní měně

Pro toto řešení jsou známy některé důvody, mezi které patří zejména nemožnost provádění vlastní měnové politiky, tedy snížení hodnoty měny za účelem zlevnění svého exportu a tím zvýšení konkurenceschopnosti a celkového oživení hospodářství. Dalším důvodem je neochota politiků řídit se podmínkami finanční pomoci a neochota podstoupit fiskální a hospodářské reformy za přesně stanovených podmínek orgány EU. Dalším z důvodů může být pocit politiků z nevýhodnosti v dalším setrvání v eurozóně spojený například s návrhem na zavedení společného evropského daňového úřadu. I když mohou být tyto návrhy jakkoliv rozumné, vedly by k nesouměrnému přerozdělení financí v rámci hospodářské a měnové unie a také by mohly být jedním z důvodů pro častější tendence států k odchodu z eurozóny.

²⁰Dvořák, P.: Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize, 1. vyd, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 169

4.4.2 Záchrana Řecka v rámci eurozóny

Zachování Řecka ve skupině zemí eurozóny je prioritou nejen pro Řecko, ale především pro EU. Je zřejmé, že se v tomto případě jedná zejména o politickou otázku, spíše než o otázku právní. Všichni zúčastnění se snaží o zachování zdání jednotnosti států eurozóny a zvláště v době, ve které finanční trhy reagují negativně na všechny špatné zprávy týkající se problémů eurozóny a tím zdražují financování veřejného dluhu Řecka. Řecko je na oplátku za rozhodnutí evropských orgánů o finanční pomoci ochotné plnit rozpočtová omezení, která jsou na něm vyžadována za poskytnutí finanční pomoci. Je zřejmé, že jakmile by Evropská centrální banka, či Komise nebo Rada, nedeklarovaly Řecko jasnou podporu a nepřislíbily by mu finanční pomoc, byla by ochota politiků v Řecku dodržovat omezení výrazně menší.

5. Rozhodování evropských orgánů

5.1 Princip rozhodování

Princip rozhodování orgánů EU a výklad právních ustanovení v procesu přijímání států do eurozóny je zřejmě základním problémem následných potíží. Každý stát přistupoval k definování smyslu sblížovacích kritérií různě a striktní dodržování těchto kritérií bylo zejména v zájmu Společenství. Zásadní byl pro posuzování plnění těchto kritérií postoj vlád jednotlivých členských států. Sychra tvrdí: „Zásadní byly ale postoje jednotlivých vlád. Otázka posuzování kritérií byla v rámci Rady EU závislá na rozhodnutí těch aktérů, kteří měli do eurozóny vstoupit, to znamená jednotlivých členských států. O splnění kritérií a tedy účastnících HMU rozhodovaly vlády, které se samy snažily kritéria plnit. Tento mechanismus, posílený o zmírňující ustanovení fiskálních kritérií, implikoval jejich interpretovatelnost, respektive benevolenci při jejich uplatňování.“²¹

Z právního výkladu konvergenčních kritérií a na základě výše zmíněných skutečností vyplývá, že vazba na splnění těchto kritérií nebyla striktně ekonomická, ale spíše politická. V podstatě nejdůležitější bylo prokázat zejména společný závazek pro úplné zapojení v poslední fázi hospodářské a měnové unie, než-li striktní dodržení referenčních hodnot stanovených ve Smlouvě o fungování EU a dodatkových protokolech. Toto tvrzení potvrzují i informace ze zprávy Komise ze dne 25. března 1998, že všechny členské státy učinily výrazný pokrok na cestě ke stálé konvergenci.²²

Beze zbytku však za referenční období 1997 splnili konvergenční kritéria do výše doporučených hodnot pouze tyto státy – Francie, Finsko a Lucembursko.

5.2 Způsoby rozhodování orgánů EU

Rada ECOFIN při zasedání z 1. května 1998 rozhodla, jakým způsobem bude hodnoceno plnění fiskálních kritérií, zejména jakým způsobem bude hodnoceno kritérium maximální hranice veřejného zadlužení. Toto kritérium, jehož doporučená hodnota je stanovena maximálně na 60% (poměr veřejného dluhu k

²¹Sychra, Z.: Realizace Hospodářské a měnové unie v EU: implementace, přístupy, důsledky; disertační práce, Brno, Fakulta sociálních studií MU 2007, s. 78

²²Sychra, Z.: Realizace Hospodářské a měnové unie v EU: implementace, přístupy, důsledky; disertační práce, Brno, Fakulta sociálních studií MU 2007, s.84

HDP), se přitom nepodařilo splnit téměř žádnému ze zúčastněných států. Rada ECOFIN z tohoto důvodu vyhověla návrhu, který předložila Komise a dne 1. května 1998 zrušila u devíti zemí z deseti²³ stávající rozhodnutí o existenci nadměrného deficitu dle tehdejšího čl. 104 Smlouvy o ES (dnešní článek 126 SFEU). Rada ECOFIN dále v tomto dokumentu konstatuje, že Řecko nesplňuje žádné z konvergenčních kritérií a tím pádem nesplňuje podmínky pro přijetí společné měny.²⁴

V Řecku bylo rozhodnuto o existenci nadměrného schodku rozhodnutím Rady ze dne 26. září 1994. Prostudujme si znovu vývoj poměru schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu Řecka ještě před revizí Eurostatem v roce 2004.

Tab. 3: Vývoj poměru schodku státního rozpočtu k HDP Řecka²⁵

	1995	1996	1997	1998	1999
Hodnota	10,20%	7,80%	4,00%	2,5%	1,60%

Na základě těchto údajů je možno pozorovat, že Řecko poskytnutím těchto údajů deklarovalo jasný trend ve snižování schodku státního zadlužení za dané období tak, jak je vyžadováno v konvergenčních kritériích. I přesto bylo Řecku doporučením Rady ze dne 1. května 1998 (vzhledem k údajům za rok 1997) odmítnuto zrušení procedury o existenci nadměrného schodku státního rozpočtu. V další tabulce si ukážeme revidované hodnoty vývoje poměru schodku státního rozpočtu k hrubému domácímu produktu Řecka, které vydal Eurostat ve spolupráci s řeckou vládou:

²³Šlo o Belgii, Německo, Španělsko, Francii, Itálii, Rakousko, Portugalsko, Švédsko a Velkou Británii. Jediný stát, u kterého nebylo rozhodnutí o existujícím nadměrném schodku zrušeno bylo Řecko.

²⁴Viz: Doporučení Rady č. 98/316/EC ze dne 1. května 1998 dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/1998/l_139/l_13919980511en00210027.pdf>

²⁵Zdroj: ECB, Konvergenční zpráva, duben 2000, tabulka 5, s. 30

Tab. 4: Rev. hodnoty vývoje poměru schodku státního rozpočtu k HDP Řecka v letech 1997 – 1999 ²⁶

	1997		1998		1999	
	Původní hodnota	Revidovaná hodnota	Původní hodnota	Revidovaná hodnota	Původní hodnota	Revidovaná hodnota
Hodnota	4,00%	6,60%	2,50%	4,30%	1,60%	3,40%

Z revidovaných údajů je zřejmé, že Řecko mělo obrovský zájem na vstupu do hospodářské a měnové unie a na přijetí společné měny spolu s ostatními státy k 1. lednu 2001. Můžeme dnes pouze spekulovat, zda uvedené rozdíly mezi deklarovaným vývojem státního rozpočtu Řecka a později revidovanými údaji mohl vzniknout nepřesností při účtování některých veřejných výdajů, nebo jestli nebyla motivace pro poskytnutí zkreslených údajů spíše zapříčiněna tím, že zde byla možnost nepřijetí Řecka v první vlně kandidátů. Sankcí ze strany evropských institucí při nesplnění konvergenčních kritérií, bylo nepřijetí státu do HMU a tím pádem nemožnost přijetí eura spolu s dalšími státy první vlny. Z revidovaných údajů je patrné, že stanovením konvergenčních kritérií a působením na jejich dodržování, přizpůsobilo Řecko svoji rozpočtovou politiku tak, aby byla zjevná alespoň snaha ke zlepšení stavu veřejných financí a budoucímu plnění konvergenčních kritérií. V r. 1997 vykazoval státní rozpočet Řecka schodek ve výši -6,6%, v roce 1999 to bylo pouze -3,4%.

Řecko proceduře o existenci nadměrného schodku a zároveň tlaku na snížení veřejného zadlužení muselo čelit už od roku 1994. Procedura o existenci nadměrného schodku byla v případě Řecka zrušena doporučením Rady ze dne 17. prosince roku 1999.²⁷ Za tu dobu se však Řecku ani v jednom případě nepodařilo dosažení přebytkového nebo alespoň vyrovnaného státního rozpočtu. Vývojovou

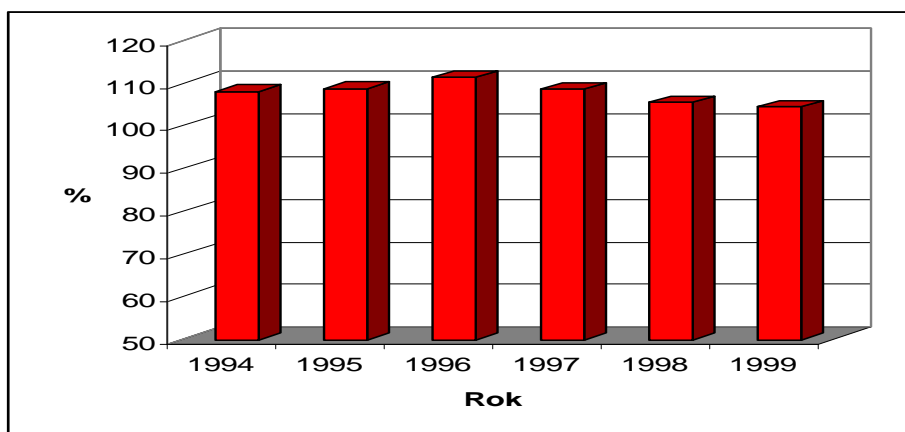
²⁶ Zdroj: Zpráva Eurostatu o revizi deficitu řecké vlády a veřejného zadlužení, s. 4, dostupné dne 16. dubna 2011 z WWW: <

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/GREECE/EN/GREECE-EN.PDF >

²⁷ Sychra, Z.: Realizace Hospodářské a měnové unie v EU: implementace, přístupy, důsledky; disertační práce, Brno, Fakulta sociálních studií MU 2007, s.94

křivku poměru celkového státního dluhu k hrubému domácímu produktu za léta 1994-1999 si pro lepší orientaci znázorníme na grafu.

Graf 1: Vývoj poměru veřejného zadlužení k HDP v %²⁸

V roce 2004 Rada v rozhodnutí č. 2004/917/ES ze dne 5. července 2004 v souladu s tehdejšími čl. 104, odst. 6 Smlouvy o ES²⁹ (dnešní článek 126 odst. 6 Smlouvy FEU) rozhodla, že v Řecku nadměrný schodek ve smyslu tohoto článku opět existuje a dále na Řecku požaduje nápravu této situace.³⁰ Z následující tabulky je patrná výrazná tendence Řecka snižovat schodek státního rozpočtu v posledních letech směrem ke konvergenčním kritériím. Následky celosvětové hospodářské krize z roku 2008 zapůsobily na Řecku obdobně jako na jiné státy eurozóny. To se projevilo i na vývoji salda státního rozpočtu a celkové výšce veřejného zadlužení Řecka v dalším období. V roce 2009, kdy Řecku bojovalo s dopady celosvětové hospodářské krize, byl schodek rozpočtu -15,4%, v roce 2011 došlo k výraznějšímu snížení schodku státního rozpočtu na hodnotu -9,6% a pro rok 2011 byl schválen rozpočet se schodkem -7,4%.

Z těchto výsledků lze jednoznačně pozorovat snahy Řecka o co nejrychlejší konvergenci země s požadavky evropských institucí a snahy o co nejrychlejší přiblížení makroekonomických hodnot k hodnotám stanovených v předpisech Unie

²⁸ Zdroj: ECB, Konvergenční zpráva, duben 2000, tabulka 6, s. 30

²⁹ Viz: Rozhodnutí Rady ze dne 5. července 2004 o existenci nadměrného schodku v Řecku (2004/917/ES), on-line verze, dostupné z WWW:

< <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:389:0025:0026:CS:PDF> >

³⁰ Viz: Rozhodnutí Rady ze dne 17. února 2005 (2005/441/ES), on-line verze, dostupné z WWW:

< <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lng1=en.cs&lang=&lng2=cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,sk,sl,sv.&val=402024:cs&page=&hwords=null> >

a to za situace, ve které Řecko musí čelit častým demonstracím svých občanů proti zavádění rozpočtových reforem.

Tab. 5: Vývoj poměru schodku státního rozpočtu Řecka k HDP v % ³¹

	2007	2008	2009	2010	2011 ³²
Hodnota	6,40%	9,40%	15,40%	9,60%	7,40%

Tab. 6: Vývoj poměru veřejného dluhu Řecka k HDP v % ³³

	2007	2008	2009	2010
Hodnota	105,0%	110,3%	126,8%	140,2%

³¹ Zdroj: ECB, Financial Stability Review, tabulka 2.1, s. 54

³² Zdroj: Řecký parlament schválil rozpočet země na 2011, on-line text, dostupné z WWW:
< <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/z-evropske-unie/recky-parlament-schvalil-rozpocet-zeme-na-2011/>>

³³ Zdroj: ECB, Financial Stability Review, tabulka 2.1, s. 54

6. Dopady na eurozónu

Již dnes jsou patrné dopady, které s sebou přinesla krize v evropských státech, především v Řecku. Evropa přijala celou řadu opatření a stále se potýká s nevyřešenou situací předluženého Řecka, ale nutno podotknout, že i jiných států eurozóny majících problém s nadměrnými schodky veřejných financí. Aby se podobná situace neopakovala a aby se dalo těmto situacím lépe předcházet, přijala EU celou řadu Nařízení, která mění stávající právní úpravu a dále ji rozšiřují. Především se jedná o Nařízení Rady č.1175/2011 a č.1177/2011, která mění dosavadní Nařízení Paktu, tedy Nařízení č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik a Nařízení č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku. Zároveň bylo v této souvislosti přijato Nařízení Rady č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy a Nařízení č. 1174/2011 o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy. Dále také Nařízení č. 1173/2011 o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně. Všechna tato Nařízení společně s ustanoveními Smlouvy o fungování EU a Smlouvy o EU ve znění Lisabonské smlouvy mají zamezit zadlužování jednotlivých států ve smyslu článku 126 Smlouvy o fungování EU a provádění nezodpovědné fiskální politiky vlád členských zemí eurozóny. Takové nezodpovědné jednání v podobě neplnění hospodářských kritérií, bude řešeno donucovacími opatřeními k nápravě nadměrných schodků podle zmíněných právních předpisů. Na vývoji právní úpravy ve sledu událostí souvisejících s krizí v Řecku je zřejmé, jak široké dopady mají v dnešní propojené Evropě problémy jednotlivých států eurozóny na ostatní členy eurozóny, potažmo na celou EU. Dopady jsou v podobě zpřísnujících se právní úpravy, která je závazná pro celou eurozónu. Čím dál tím více dochází ke zpřísnování koordinované hospodářské politiky a ke stále širší právní úpravě postupu při nápravě nadměrných schodků podle článku 126 Smlouvy o fungování EU.

Z tohoto pohledu jsou patrné snahy Unie o to, aby byla rozpočtová politika členských států dodržována a koordinována ve smyslu práva EU, tedy aby se státy vyvarovaly nadměrných schodků veřejných financí a pokud již nadměrný schodek existuje, aby byla přijata opatření, která povedou k nápravě těchto schodků. V této souvislosti je velmi důležité pro vynucení této nápravy nadměrného schodku hrozba ve formě sankcí, která plyne pro stát, který nepostupuje v souladu s právní úpravou

zakotvenou ve Smlouvě o fungování o EU a ve zmíněných nařízeních. Dle výše zmíněných faktů je patrný nepřímý dopad řecké krize na ostatní státy eurozóny a to v míře nemalé.

7. Možnosti pro budoucnost

Krise, která vypukla v Řecku se postupně dostává i do jiných zemí eurozóny³⁴. Eurozóna byla nucena přijmout a učinit nemálo opatření, které mají za úkol v první fázi zejména potlačení negativních dopadů této krize na společnou měnu euro, pro kterou je tato situace opravdovou zatěžkávající zkouškou. Ve druhé fázi jde také o přijetí celé řady opatření pro včasné rozpoznání a prevenci před budoucí dluhovou krizí, tak jak jsme si je popsali v předchozích kapitolách.

Možnosti řešení této situace jsou v podstatě tři a mohou se navzájem i kombinovat. Zaprvé vytvoření mnohem těsnější spolupráce v rámci hospodářské politiky, jakési hospodářské federace, s aspekty jednotné hospodářské politiky. Zadruhé je to posílení záchranných fondů a zatřetí restrukturalizace státního dluhu.

7.1 Úplná hospodářská unie

Dnešní hospodářská unie je nyní výrazně koordinována a pro její řádné fungování existuje celá řada právních mechanismů. Hlavní orgán, který provádí opatření spojená s hospodářskou politikou je Rada. Rada kontroluje ekonomický vývoj jednotlivých členských států a provádí koordinaci hospodářských politik těchto států s hospodářskou politikou EU, a to ve spolupráci s Komisí a samotnými členskými státy. Pro zajištění funkčnosti koordinované hospodářské politiky, byl zaveden instrument, tzv. mnohostranný dohled. Efektivita dané právní úpravy Paktu nebyla však pro současnou dobu vyhovující. Z tohoto důvodu byla na konci roku 2011 přijata nová nařízení, která jsme si rozebrali v předchozích kapitolách a která se celou problematiku efektivnosti snaží řešit.

Možné řešení by bylo vybudování určitého typu rozpočtové federace, která ale může mít různé podoby. Možným řešením je vybudování určitého typu hospodářské federace, která ale může mít různé podoby. Jedna z možností je vytvoření evropského ministerstva financí, které by sestavovalo jednotlivé státní rozpočty. Tato představa je však v aktuální politické situaci pro většinu politiků i občanů nepřijatelná. Na druhou stranu by se tímto řešením odstranila dichotomie monetární a fiskální politiky, která je jednou z příčin dnešních problémů v Evropě.

³⁴ Dluhovou krizí jsou kromě Řecka ohroženy ještě Irsko a Portugalsko. Také se hovoří o problémech Španělska a Itálie. Protože ani jeden z uvedených států není předmětem této práce, nebudeme se jimi blíže zabývat.

7.2 Finanční pomoc ze záchranných fondů

Tato opatření jsou pro dnešní dobu pravděpodobně nejpříjemnější, především z toho důvodu, že jakákoliv rozhodnutí jsou v tomto směru politicky nejméně bolestivá. Je otázkou, jak dlouho se může záchranný fond ještě rozšiřovat? V případech, kdy se jedná o záchranu ekonomicky menších členů eurozóny je jeho dnešní velikost dle slov generálního ředitele EFSF Klause Reglinga dostatečná³⁵. Pokud by ale propukly ekonomické problémy u velkých států eurozóny jako je Španělsko, byla by velikost záchranného balíku zřejmě nedostatečná. Zároveň je důležité si uvědomit, že dnešní krize je tímto řešením situace pouze oddálena, protože jsou zde nové dluhy, které bez bolestivých reforem nemusejí být nikdy zaplacený. Přeuvěrováním si EU zajišťuje pouze časový odklad, ovšem provedení potřebných a striktních reforem státních výdajů se zřejmě ani tak nevyhne.

7.3 Státní bankrot a odchod z eurozóny

Další řešení, které se pro Řecko nabízí, by mohl být odchod z eurozóny. Řecko by zavedlo zpět vlastní měnu buď s časově fixovaným, nebo volným kursem. Slabší měna by tak zlevnila export zboží a tím by Řecko mohlo posílit vlastní ekonomiku. Mohlo by se však také stát, že by sice hodnota řecké měny klesla a tím by se zlevnil export, to by však mohlo zapříčinit následnou obrovskou inflaci, která by sebou přinesla zdražování, to by pro řecké domácnosti mohlo být neúnosné. Objevuje se stále častěji názor, že na řešení následků krize by se měli podílet i soukromí věřitelé a také instituce, které státům půjčovaly. Je jasné, že převést veškerou zodpovědnost za případný bankrot řeckého státu pouze na soukromý bankovní sektor by nebylo správné. Přesto je dle mého názoru téměř nutné je také do řešení situace zapojit.

³⁵ Objem finančních prostředků alokovaných u EFSF je 750 mld. EUR. Viz: on-line text, dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/293076-velikost-zachranneho-fondu-eurozony-je-dostatecna-sef-efsf/>>

8. Závěr

V této diplomové práci jsme se zaměřili především na rozbor a výklad základní právní úpravy HMU, na řeckou dluhovou krizi, způsob rozhodování evropských orgánů a dopadů řecké krize na státy eurozóny.

Nejdříve jsme provedli výklad nejdůležitějších právních ustanovení primárního a sekundárního práva EU, zabývajících se hospodářským a měnovým právem států EU, které chtějí do eurozóny vstoupit. Tyto státy musí před vstupem do eurozóny splnit požadovaná měnová a hospodářská kritéria, jejichž výklad jsme provedli v práci. Dále jsme se zaměřili na společnou měnovou politiku států eurozóny prováděnou ECB. Také jsme provedli výklad nejdůležitějších aktuálních předpisů primárního a sekundárního práva hospodářské politiky členů eurozóny. Reflektovali jsme i nově přijatá nařízení z listopadu roku 2011, která nám ukazují, jak velký dopad má řecká krize na vývoj právní úpravy hospodářské politiky členů eurozóny.

V další části diplomové práce jsme se věnovali Řecku a jeho situaci v rámci zemí eurozóny. Provedli jsme analýzu finanční dluhové krize, zejména původ dnešních problémů s předlužením Řecka. V tomto směru jsme se zaměřili na plnění hospodářských kritérií Řecka před vstupem do eurozóny a plnění hospodářských podmínek Paktu po vstupu do eurozóny.

V této práci jsme také posoudili právní úpravu, na základě které bylo rozhodnuto o vstupu Řecka do eurozóny a shrnuli jsme nejvýznamnější rozhodnutí, která souvisela se vstupem Řecka do hospodářské a měnové unie. Při výkladu těchto ustanovení a rozhodnutí, zejména ve smyslu čl. 126 odst. 2 Smlouvy o fungování EU (bývalý čl. 104 SES) jsme došli k závěru, že právě tato kritéria v tomto článku zakotvená a možnost jejich splnění na základě alternativy, vedla také mimo jiných okolností do dnešních problémů, ve kterých se nyní eurozóna ocitá.. Dle mého názoru, kdyby tato hospodářská konvergenční kritéria pro vstup státu do eurozóny, stanovená v článku 126 odst. 2 SFEU, byla už od počátku nastavena přísněji, tedy bez možnosti splnění na základě alternativy, nebyla by dle mého eurozóna v takových problémech jako je dnes. Nutno podotknout, že Řecko nebylo zdaleka jediným státem, které mělo s plněním těchto konvergenčních kritérií problémy a že by nebyl zdaleka jediným státem, který by při absolutním vyžadování plnění těchto kritérií nebyl do eurozóny přijat. Z těchto důvodů se domnívám, že přijetí společné měny euro v co největším počtu původních zainteresovaných států, bylo spíše

politickým cílem a nebylo založeno na striktním dodržování všech stanovených referenčních hodnot všemi státy bez výjimky. Tomu odpovídají i rozhodnutí evropských orgánů, na základě kterých bylo Řecko a i jiné státy do eurozóny přijaty. Ovšem po vstupu států do eurozóny a přijetí společné měny, je ze strany Unie vyvíjen velký nátlak na členské státy eurozóny, aby své hospodářské politiky co nejvíce přibližovali k referenčním hodnotám stanovených v předpisech EU a aby se vyvarovaly nadměrných deficitů. Aby mohla Unie účinně vyvíjet nátlak na snižování těchto deficitů některých členských států, potřebuje k tomu právní nástroje, které jsme si také vyložili v naší práci.

Na závěr jsme posoudili, jaké dopady má a řecká krize na ostatní členy eurozóny. Tyto dopady jsou patrné v rozšíření právní úpravy týkající se koordinace hospodářských politik jednotlivých členských států eurozóny, zejména těch, které se potýkají s problémem nadměrného schodku veřejných financí či vysokého zadlužení. Tuto problematiku a její vývoj lze pozorovat také v přijetí některých zcela nových právních předpisů EU a ve změně některých stávajících předpisů EU. Zejména se jedná o přijetí řady nových nařízení, zejména nařízení Rady č. 1175/2011 ze dne 8 listopadu 2011, kterým se mění nařízení Rady č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a posílení koordinace hospodářských politik, nařízení Rady č. 1177/2011, kterým se mění dosavadní znění nařízení Rady č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku obsahuje ustanovení k urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku veřejných financí u některého z členských států, nařízení Rady č. 1176/2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy, nařízení Rady č. 1174/2011 o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně a nařízení Rady č. 1173/2011 o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně.

V podstatě od počátku HMU má eurozóna zcela zásadní problém. Měnová politika je u států, které přijaly za svou společnou měnu euro, přenesena na ECB, která je na státech absolutně nezávislá. Ale politika hospodářská, jako další makroekonomický instrument státu, zůstává v rukou členských zemí eurozóny a je uskutečňován pouze na mezivládní spolupráci. Přestože smlouva o fungování Evropské unie hovoří v pojmech o hospodářské a měnové unii, tak tomu tak není. Měnová politika je v rámci účastníků měnové unie jednotná, ale hospodářská politika členských států je pouze koordinována orgány Unie. Plná hospodářská unifikace by předpokládala zcela zásadní změny primárního práva a je zřejmě pro

většinu politiků členských států v dnešní době zcela nepředstavitelná, ale dle mého názoru by tím konečně mohlo dojít k ozdravení státních financí u jednotlivých států Evropy.

9. Resumé

The European Union is currently have to solve many problems in which is situated because of relation to the debts of some common countries using the euro currency. This is a very difficult situation, but also very important stage of development, in which the euro area, or the entire European Union finds itself, and there is a great impact on future of development and direction of the euro area, and also all EU states. Economic and Monetary Union and the euro in particular its part, can be considered so far the highest stage of European economic integration, which is characterized by a single monetary policy, single currency and a single central bank and the coordination of budgetary policies. In this context, it is necessary to observe the development of legislation, economic and monetary policy and not only in the long term, but also in the context of the sequence of events that take place in Greece, which have required significant changes to the rules of economic and monetary union, which will have an impact on other euro area countries. Europe is facing a huge debt problem in many countries and the economies of individual state differences related in impact of individual economies after adopting the common currency euro. Europe is just not brush with the problem of whether and how to help indebted euro area countries, but above all to resolve the situation in the future, so as to prevent such cases. The euro area is already at a very advanced stage of economic integration characterized by the single market with a common currency and common monetary and coordinated economic policy. There is a unhelpful dichotomy, because on the one hand we have a single monetary policy conducted by the ECB for all eurozone countries and on the other hand, the fiscal policies of individual members of the euro area is now a major issue in the European Union for the further direction of the euro area. It is logical that the situation and its solution in each participating country is different. Economically stronger countries (eg Germany and France), which must be involved in the rescue of economically troubled states such as Greece, logically require that legislation was changed in such a way that it can fully control what is in these states approach to creating and implement budgetary policies. It is unclear how much influence do states like Germany or France to the European Union institutions. How can this situation be dealt with in the future? It is possible that the euro area is able to survive only for a deeper integration in the form of increasing the coordination of economic policies of individual euro area countries? Or is her only chance of survival, that some of the heavily indebted

countries leave the euro area? In this dissertation work we examine the current legislation of economic and monetary policy, in particular the regulation of economic policy within the euro zone group countries, as well as the emergence and development crisis in Greece, a Greek problem of unwieldy state budget deficits and excessive public debt law, which brings Greece in a situation where his only option to implement a drastic austerity measures, which are forced to restrain budget spending in order to be able to fulfill the obligations resulting from a regulation of the European Union and to receive emergency cash injection, without which Greece is unable to meet its obligations.

10. Seznam použitých zkratk

ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	Economic and Financial Council of Ministers (Rada ministrů hospodářství a financí)
EDP	Excessive Deficit Procedure (Procedura při nadměrném schodku)
EFSF	European Financial Stability Fund
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMU	Evropská měnová unie
EMCF	European Monetary Cooperation Fund (Evropský fond pro měnovou spolupráci)
EMI	Evropský měnový institut
ERM	European Exchange Rate Mechanism (Evropský mechanismus směnných kurzů)
ERM II	European Exchange Rate Mechanism II (Evropský mechanismus směnných kurzů II)
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESM	European Stability Mechanism
EU	Evropská unie
EUA	European Unit of Account (Evropská zúčtovací jednotka)
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
PAKT	Pakt stability a růstu
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie

11. Seznam použité literatury a pramenů

Literatura:

Tomášek, M.: Evropské měnové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C.H. Beck, 2007

Dvořák, P.: Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize, 1. vyd, Praha, C. H. Beck, 2008, 343 s.

Fiala, P. – Pitrová, M.: Evropská unie – 2., doplněné a aktualizované vyd., Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009, 803 s.

Dědek, O.: Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru. – 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2008, 260 s.

Svačina, P.: 2. Druhé rozšíření: Řecko, in Fiala, P. – Pitrová, M. (eds.), Rozšiřování ES/EU, Brno, Masarykova univerzita v Brně, 2001, 193 s.

Sychra, Z.: Realizace Hospodářské a měnové unie v EU: implementace, přístupy, důsledky; disertační práce, Brno, Fakulta sociálních studií MU 2007, 223 s.

Strmiska, M. (et al.): Politické strany moderní Evropy, 1. vyd., Praha, Portál 2005, 728 s.

Elektronické zdroje:

Evropská Komise, Hospodářská a měnová unie. Dostupné z WWW:

< http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm > ,

Názor Komise na přistoupení Řecka, obecné úvahy, dne 29. ledna 1976, Virtual Resource Centre for Knowledge about Europe – CVCE, Luxembourg, WWW:

<http://www.ena.lu/commission_opinion_greek_application_membership_european_communities_january_1976-2-31245>

Evropská komise, EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, on-line verze, dostupné z WWW:

< http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf >

Česká národní banka, informace o ECB a ESCB, dostupné z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/ecb_escb/>

Evropská centrální banka, organizace ESCB, dostupné z WWW:
< http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/orga/html/or_001.cs.html >

Česká národní banka, Měnová integrace EU a její etapy, dostupné z WWW: <
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/download/menova_integrace_etapy.pdf >

Evropská unie, Historie. The history of the European Union, 1980 – 1989 The fall of the Berlin Wall, dostupné z WWW:

<http://europa.eu/abc/history/1980-1989/1985/index_en.htm,

Evropská centrální banka, Konvergenční zpráva 1998, vydaná Evropským měnovým institutem, Frankfurt nad Mohanem, březen 1998, dostupné z WWW:
< <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf> >

Evropská centrální banka, Konvergenční zpráva 2000, vydaná ECB, Frankfurt nad Mohanem, duben 2000, dostupné z WWW:
< <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf> >

Eurostat, Zpráva o revizi deficitu státního rozpočtu řecké vlády a veřejného zadlužení, vydaná statistickým úřadem ES Eurostatem, 22. listopadu 2004, dostupné z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/GREECE/EN/GREECE-EN.PDF >

Rada Evropské unie, Rozhodnutí Rady č. 2004/917/ES ze dne 5. července 2004 o existenci nadměrného schodku v Řecku, dostupné z WWW:

< <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:389:0025:0026:CS:PDF> >

Evropská centrální banka, Financial Stability Review, vydaná ECB, Frankfurt nad Mohanem, prosinec 2010,

dostupné z
<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/financialstabilityreview201012en.pdf?4bccdce13a80b359b1bfc5d641a40e83> >

Právní předpisy:

- Smlouva o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy
- Smlouva o fungování Evropské unie

- protokoly ke Smlouvám
- nařízení Rady č. 1173/2011 o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně
- nařízení Rady č. 1174/2011 o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně
- nařízení Rady č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a posílení koordinace hospodářských politik ve znění nařízení Rady č. 1175/2011
- nařízení Rady č. 1176/2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy
- nařízení Rady č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku obsahuje ustanovení k urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku veřejných financí u některého z členských států ve znění nařízení Rady č. 1177/2011

12. Seznam příloh, tabulek a grafů

Tabulky:

Tab. 1: Výsledky Řecka v plnění konvergenčních kritérií za rok 1997

	Poměr schodku veřejných financí k HDP (v %)	Poměr veřejného zadlužení k HDP (v %)	Roční míra inflace (v %)	Dlouhodob á sazba úrokové míry (v %)	Stabilita kurzu
Konvergen ční kritérium	3,0 %	60 %	2,4 %	7,2%	Účast v ERM
Řecko	4,0 %	108,7 %	5,2 %	9,8 %	od 3/1998

Tab. 2: Výsledky Řecka v plnění konvergenčních kritérií za rok 1999

	Poměr schodku veřejných financí k HDP (v %)	Poměr veřejného zadlužení k HDP (v %)	Roční míra inflace (v %)	Dlouhodob á sazba úrokové míry (v %)	Stabilita kurzu
Období	1999	1999	4/1999 – 3/2000	4/1999 – 3/2000	4/1998 – 3/2000
Konvergen ční kritérium	3,0 %	60 %	2,4 %	7,2%	Účast v ERM II
Řecko	1,6 %	104,4 %	2,0 %	6,4 %	od 3/1998

Tab. 3: Vývoj poměru schodku státního rozpočtu k HDP Řecka

	1995	1996	1997	1998	1999
Hodnota	10,20%	7,80%	4,00%	2,5%	1,60%

Tab. 4: Rev. hodnoty vývoje poměru schodku státního rozpočtu k HDP Řecka v letech 1997 – 1999

	1997		1998		1999	
	Původní hodnota	Revidovaná hodnota	Původní hodnota	Revidovaná hodnota	Původní hodnota	Revidovaná hodnota
Hodnota	4,00%	6,60%	2,50%	4,30%	1,60%	3,40%

Tab. 5: Vývoj poměru schodku státního rozpočtu Řecka k HDP v %

	2007	2008	2009	2010	2011
Hodnota	6,40%	9,40%	15,40%	9,60%	7,40%

Tab. 6: Vývoj poměru veřejného dluhu Řecka k HDP v %

	2007	2008	2009	2010
Hodnota	105,0%	110,3%	126,8%	140,2%

Grafy:

Graf 1: Vývoj poměru veřejného zadlužení k HDP v %

